

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง กลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค
อาเซียน+3: มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี
(Chiang Mai Initiative Multilateralisation: CMIM)

จัดทำโดย นางสาวกุลยา ตันติเตมิท
รหัส 6029

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6 ปี 2557
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง กลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน+3:
มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี
(Chiang Mai Initiative Multilateralisation: CMIM)

จัดทำโดย นางสาวกุลยา ตันติเตมิต
รหัส 6029

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6 ปี 2557
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักรับบริหารการทูต ของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร. จิตรिया ปิ่นทอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช ไชยเพิ่ม)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี หรือ CMIM (Chiang Mai Initiative Multilateralisation: CMIM) พัฒนามาจากมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ (Chiang Mai Initiative: CMI) ซึ่งได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี 2543 อันเนื่องมาจากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคเอเชีย ในช่วงปี 2540-2541 โดยการจัดทำความตกลง CMIM ของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ถือเป็นกลไกความร่วมมือทางการเงินที่ออกมาเป็นรูปธรรมที่สำคัญของภูมิภาค และถือเป็นก้าวแรกของการมีกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย โดยกลไก CMIM นี้ในหลักการแล้ว จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการเงินให้แก่ประเทศในภูมิภาค พร้อมทั้งส่งสัญญาณทางบวกต่อเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียถึงความมีศักยภาพที่จะเจริญเติบโตต่อไปอย่างยั่งยืน ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเงินของโลก

รายงานฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี (CMIM) ในการเป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน+3 และวิเคราะห์ถึงควมมีประสิทธิภาพของ CMIM ในการทำหน้าที่เป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคผ่าน CMIM โดยการศึกษาครั้งนี้ได้สรุปสาระสำคัญของความตกลง CMIM และการเพิ่มประสิทธิภาพของ CMIM ผ่านความตกลง CMIM ฉบับปรับปรุง และวิเคราะห์ถึงควมมีประสิทธิภาพของ CMIM ในการทำหน้าที่เป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค และข้อจำกัดของ CMIM โดยพบว่าขนาดของ CMIM ที่ 240 พันล้านเหรียญสหรัฐ ยังถือว่ามีความค่อนข้างเล็ก ซึ่งจะเป็นข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิก โดยเฉพาะเมื่อยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีความเชื่อมโยงอยู่กับการเข้าร่วมโครงการเข้ารับความช่วยเหลือของ IMF ซึ่งทำให้วงเงินของจำนวนเงินที่จะได้รับความช่วยเหลือในกรณีที่ไม่มีการเข้าร่วมโครงการเข้ารับความช่วยเหลือของ IMF (IMF-Delinked Portion) มีขนาดเล็กลงไปกว่าวงเงินสูงสุดที่ประเทศสมาชิกจะได้รับความช่วยเหลือ และการที่การลงเงินของ CMIM ยังอยู่ในลักษณะของการยืนยันผูกพันเงินสมทบ (Earmarking) โดยไม่มีการลงเงินจริง (Standby Facility) อาจทำให้ความเชื่อมั่นต่อกลไก CMIM มีน้อยกว่ากรณีที่มีการเงินลงเงินสมทบจริง อย่างไรก็ตาม กลไก CMIM ได้มีการพัฒนาขึ้นมาเมื่อเปรียบเทียบกับกลไกเดิมของ CMI โดยได้มีการจัดตั้งกลไกให้ CMIM สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกเพื่อป้องกันมิให้ประเทศสมาชิกประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ (Crisis-Prevention Function) เพิ่มเติมจากกลไกเดิมที่มีขึ้นเฉพาะสำหรับการให้ความช่วยเหลือเมื่อประเทศสมาชิกประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจและเผชิญกับปัญหาของการขาดสภาพคล่องหรือปัญหาด้านดุลการชำระเงินแล้ว (Crisis Resolution Mechanism หรือ Post-Crisis Function) ซึ่งถือเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพที่สำคัญของ CMIM เนื่องจากจะเป็นการเพิ่มช่องทางในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิก ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการป้องกันการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจที่อาจจะเกิดขึ้น รวมทั้งป้องกันการเกิดผลกระทบและการส่งต่อไปยังเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอื่นและของภูมิภาค นอกจากนี้ การขยายระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือ (Maturity) และขยายระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินรวม (Supporting Period) ของ CMIM จะเป็นการเพิ่มความ

ยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบายทางการเงินให้แก่ประเทศสมาชิก เนื่องจากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจอาจมีความยืดหยุ่น และประเทศสมาชิกอาจต้องการเวลาในการดำเนินการแก้ไขในระยะเวลาที่ยาวขึ้น

กลไก CMIM ของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ได้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงมีข้อจำกัดบางประการที่จะสามารถได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกนี้ โดยการพัฒนากลไกการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคผ่าน CMIM ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในระยะปานกลาง (3-5 ปี) ควรมีแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ (1) การเพิ่มขนาดของ CMIM และการเพิ่มสัดส่วน IMF-Delinked Portion (2) การเปลี่ยนรูปแบบการลงเงินสมทบใน CMIM และ (3) การเพิ่มบทบาทและศักยภาพของสำนักงานวิจัยเศรษฐกิจมหภาคของภูมิภาคอาเซียน+3 (ASEAN+3 Macroeconomic Research Office: AMRO)

เนื่องจากกลไก CMIM อยู่ภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 แนวทางในการดำเนินการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพของ CMIM จึงจะต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของประเทศสมาชิก ดังนั้น ในการดำเนินการจะต้องมีความชัดเจนในท่าทีของประเทศไทย ซึ่งจะต้องมีการหารือกันอย่างรอบคอบระหว่างหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับความตกลง CMIM ซึ่งรวมถึง กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ประเทศจะได้รับเป็นสำคัญ หลังจากนั้น จะต้องมีการหารือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ เพื่อให้ได้ทำที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศสมาชิกอาเซียนโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะได้รับ ก่อนที่จะมีการเจรจากับกลุ่มประเทศ+3 โดยในขั้นตอนสุดท้ายนี้ จะคำนึงถึงประโยชน์ที่ประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียน+3 จะได้รับร่วมกันสูงสุด

กิตติกรรมประกาศ

ในการเขียนและจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง กลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน+3: มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็น พหุภาคี (Chiang Mai Initiative Multilateralisation: CMIM) นี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ สำนักงาน เศรษฐกิจการค้า กระทรวงการคลัง ที่ให้โอกาสผู้เขียนเข้ารับการอบรมในหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6 ปี 2557 และขอขอบคุณ เอกอัครราชทูต ดร. จิตริยา ปิ่นทอง ศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช ไชยเพิ่ม ที่กรุณาให้คำแนะนำ และชี้แนวทางอันเป็น ประโยชน์สำหรับการจัดทำรายงานฉบับนี้

นอกจากนี้ ขอขอบคุณสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ และเจ้าหน้าที่ ทุกท่านที่กรุณาอำนวยความสะดวกในทุกๆ ด้านตลอดระยะเวลาในการเข้ารับการอบรม

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ กำลังใจจากครอบครัว และจากเพื่อนๆ นักศึกษาหลักสูตร นักบริหารการทูต รุ่นที่ 6 ปี 2557 มา ณ ที่นี้ด้วย

กุลยา ตันติเตมิต
กรกฎาคม 2557

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร		ง
กิตติกรรมประกาศ		ฉ
สารบัญ		ช
สารบัญตาราง		ซ
สารบัญภาพ		ฅ
บทที่ 1	บทนำ	1
	1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
	1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	5
	1.4 ประโยชน์ของการศึกษา	5
บทที่ 2	แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
	2.1 แนวคิดทฤษฎี	6
	2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
	2.3 สรุปกรอบแนวคิด	9
บทที่ 3	ผลการศึกษา	
	3.1 พัฒนาการของมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี (CMIM): ความตกลง CMIM	11
	3.2 การเพิ่มประสิทธิผลของมาตรการ CMIM ของประเทศสมาชิกอาเซียน+3	20
	3.3 ความมีประสิทธิภาพของ CMIM ในการทำหน้าที่เป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค และข้อจำกัดของ CMIM	27
บทที่ 4	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	32
	4.1 สรุปผลการศึกษา	32
	4.2 ข้อเสนอแนะ	33
บรรณานุกรม		37
ประวัติผู้เขียน		39

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1: สัดส่วนการสมทบเงินใน CMIM ของประเทศสมาชิก	12
ตารางที่ 2: อัตราดอกเบี้ยภายใต้ความตกลง CMIM	14
ตารางที่ 3: สัดส่วนการสมทบเงินใน CMIM ที่มีขนาด 240 พันล้านเหรียญสหรัฐ ของประเทศสมาชิก	22
ตารางที่ 4: อัตราดอกเบี้ยกรณีการเบิกถอนเงินในส่วนที่เชื่อมโยงกับ IMF	25
ตารางที่ 5: อัตราดอกเบี้ยกรณีการเบิกถอนเงินในส่วนที่ไม่เชื่อมโยงกับ IMF	25
ตารางที่ 6: จำนวนวงเงินสมทบและวงเงินในการได้รับความช่วยเหลือจาก CMIM	28
ตารางที่ 7: การขอรับความช่วยเหลือทางการเงินของไทย เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2540	29
ตารางที่ 8: ทูลสำรองระหว่างประเทศของสมาชิกอาเซียน+3	34

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1: แผนผังการดำเนินการโดยสรุป	19
ภาพที่ 2: กระบวนการและขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือในกรณี CMIM-SF	26
ภาพที่ 3: กระบวนการและขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือในกรณี CMIM-PL	27

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี หรือ CMIM (Chiang Mai Initiative Multilateralisation: CMIM) พัฒนามาจากมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ (Chiang Mai Initiative: CMI) ซึ่งได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี 2543 อันเนื่องมาจากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคเอเชียในช่วงปี 2540-2541 โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ประสบปัญหาดุลการชำระเงินโดยขาดสภาพคล่องในระยะสั้น และหลายประเทศมีความจำเป็นต้องขอเข้ารับความช่วยเหลือทางการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ซึ่งวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งในด้านของการขยายตัวและเสถียรภาพของเศรษฐกิจในภาพรวม จากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินในครั้งนั้น ทำให้กลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคให้มีความเข้มแข็งและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาค ทั้งนี้ การดำเนินการในการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเงินภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้มีขึ้นผ่านกรอบการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน +3 (ASEAN+3 Finance Ministers Framework) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน และกลุ่มประเทศ+3¹ โดยได้มีการจัดการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน +3 (ASEAN+3 Finance Ministers' Meeting: AFMM+3) ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 2542 ณ ประเทศฟิลิปปินส์

ในการประชุม AFMM+3 ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2543 ซึ่งจัดขึ้น ณ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน+3 ได้ประกาศมาตรการริเริ่มของความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเงินของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ที่สำคัญ คือ มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ หรือ Chiang Mai Initiative: CMI ซึ่งเป็นมาตรการที่จะเข้ามาเป็นกลไกในการที่จะช่วยรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ

(1) เป็นกลไกความร่วมมือทางการเงินในภูมิภาค (Regional Financial Arrangement) ในการเสริมสภาพคล่องระหว่างกันกรณีที่เกิดปัญหาดุลการชำระเงินหรือขาดสภาพคล่องในระยะสั้น และ

(2) เป็นส่วนเสริมความช่วยเหลือทางการเงินที่ได้รับจากองค์การการเงินระหว่างประเทศ

---

¹ กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนประกอบด้วยสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม และไทย และกลุ่มประเทศ+3 ประกอบด้วย ประเทศจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้

มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ดังกล่าวเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของความร่วมมือทางการเงินในภูมิภาค ซึ่งประกอบไปด้วย

(1) การขยายโครงการ ASEAN Swap Arrangement (ASA) ให้ครอบคลุมประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ และเพิ่มวงเงินรวม จากโครงการความร่วมมือเดิกระหว่างธนาคารกลางอาเซียน 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ที่ได้มีขึ้นตั้งแต่ปี 2520 จำนวน 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเพิ่มวงเงินรวมเป็น 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (และภายหลัง วงเงินภายใต้โครงการ ASA ได้เพิ่มขึ้นจาก 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็น 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2548)

(2) การสร้างเครือข่ายความตกลงแลกเปลี่ยนเงินตราทวิภาคี (Bilateral Swap Arrangement: BSA) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนกับประเทศ+3 โดยวงเงินในสัญญาของความตกลงแลกเปลี่ยนเงินตราทวิภาคีนั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในการเจรจาและสภาพเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ

(3) ความตกลงทวิภาคีว่าด้วยการซื้อคืนพันธบัตรรัฐบาลระหว่างกัน (Repurchase Agreement: Repo Agreement) ซึ่งเป็นกลไกเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศสมาชิกที่ประสบปัญหาขาดแคลนเงินตราต่างประเทศเป็นการชั่วคราว

อย่างไรก็ตาม มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของความไม่แน่นอนของจำนวนวงเงินที่สามารถใช้ได้จริง เนื่องจากประเทศที่ทำ Swap Arrangement ระหว่างกันอาจไม่มีเงินสำหรับที่จะให้ความช่วยเหลือ (ปล่อยเงินกู้) แก่ประเทศคู่สัญญาในเวลาที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจเกิดขึ้นจริง นอกจากนี้ ขั้นตอนการดำเนินการเบิก-ถอน (Swap Activation Process) ภายใต้ความตกลงแลกเปลี่ยนเงินตราทวิภาคีนั้น ยังใช้เวลาในการดำเนินการพอสมควรในกระบวนการหรือก่อนที่จะมีการตัดสินใจให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศที่ขอความช่วยเหลือ ด้วยเหตุนี้ ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 จึงต้องการลดข้อจำกัดดังกล่าวลงโดยการพัฒนารูปแบบของมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพโดยเฉพาะความแน่นอนของจำนวนเงินในกรณีการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจและดำเนินการลดขั้นตอนของการดำเนินการเบิก-ถอน ภายใต้ความตกลงพหุภาคีโดยมีการแต่งตั้งผู้ประสานงานกลาง

สำหรับการพัฒนาของมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ หรือ CMI ไปสู่มาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี หรือ CMIM จนกระทั่งเกิดการจัดทำความตกลงมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี (CMIM Agreement) นั้น สามารถสรุปลำดับของการพัฒนาที่สำคัญได้ ดังนี้

(1) ในการประชุม AFMM+3 ครั้งที่ 10 เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2550 ณ เมืองเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน+3 ได้เห็นชอบร่วมกันในการพัฒนามาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี ซึ่งเป็นการขยายความร่วมมือเครือข่ายความตกลงแลกเปลี่ยนเงินตราทวิภาคี (Network of Bilateral Swap Arrangements) หรือ BSA Network โดยให้ CMIM ทำหน้าที่เป็นกลไกทางการเงินในลักษณะที่คล้ายคลึงกับรูปแบบของ Self-managed Reserved Pooling Arrangement (SRPA) เพื่อเสริมสภาพคล่องให้แก่ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องระยะสั้น โดยอาจไม่มีความจำเป็นในการพึ่งพากลไกขององค์กรการเงินระหว่างประเทศ

(2) ในการประชุม AFMM+3 ครั้งที่ 11 เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2551 ณ กรุงมาดริด ประเทศสเปน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน+3 ได้เห็นชอบให้ CMIM มีขนาดเท่ากับ 80,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นจำนวนใกล้เคียงกับจำนวนวงเงินรวมของความตกลงแลกเปลี่ยนเงินตราวิภาคระหว่างประเทศสมาชิกที่มีอยู่ในกรอบ CMI โดยกลไก CMIM ในรูปแบบนี้ ประเทศสมาชิกจะทำการออกหนังสือยืนยันการสมทบเงิน (Commitment Letter) ในการผูกพันการลงเงินในสกุลเหรียญสหรัฐฯ ของประเทศสมาชิกในสัดส่วนที่ได้ตกลงกันไว้ โดยยังจะไม่มี การลงเงินจริงในภาวะปกติ แต่จะมีการโอนย้ายเงินสกุลเหรียญสหรัฐฯ ให้แก่ประเทศผู้ขอรับความช่วยเหลือเมื่อมีการร้องขอ โดยทำการแลกเปลี่ยน (Swap) กับสกุลเงินของประเทศผู้ขอรับความช่วยเหลือ (Local Currency)

(3) เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2552 ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน+3 สมัยพิเศษ ณ จังหวัดภูเก็ต เพื่อตอบรับกับภาวะวิกฤติ เศรษฐกิจและการเงินโลก โดยได้มีการหารือถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาวิกฤติการเงินโลกที่อาจ ลุกกลามมายังภูมิภาคเอเชีย ซึ่งที่ประชุมได้เห็นพ้องต้องกันว่าแม้ภูมิภาคเอเชียอาจมีภูมิคุ้มกันที่ดีจากการ ที่ได้เสริมสร้างความแข็งแกร่งของปัจจัยภายในประเทศไว้ตั้งแต่สมัยวิกฤติเศรษฐกิจในช่วงปี 2540- 2541 แต่ภัยคุกคามที่มาจากเศรษฐกิจโลกที่ถดถอย ตลาดเงินและตลาดทุนที่ขาดเสถียรภาพ ประกอบ กับกระแสเงินทุนที่ไหลเข้ามายังภูมิภาคที่ลดลงและมีแนวโน้มที่จะไหลออกจากภูมิภาคมากขึ้นนั้น ส่งผล ให้ภูมิภาคเอเชียเกิดแรงกดดันในการหามาตรการเพื่อก้าวให้ผ่านพ้นวิกฤติการณ์ทางการเงินและวิกฤติ เศรษฐกิจที่คุกคามอยู่ในปัจจุบัน โดยในการประชุมสมัยพิเศษในครั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง อาเซียน+3 ได้ออกแถลงการณ์ร่วมในการขยายวงเงินของ CMIM จากเดิม 80,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น 120,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยมีสัดส่วนการผูกพันเงินทุนสำรองระหว่างประเทศของประเทศ สมาชิกอาเซียนและกลุ่มประเทศ+3 ในสัดส่วน 20:80 นอกจากนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง อาเซียน+3 ได้ประกาศสนับสนุนการจัดตั้งกลไกระบบระวังภัยทางเศรษฐกิจ (Surveillance) ของ ภูมิภาคเพื่อช่วยให้เกิดความคล่องตัวในการตอบสนองต่อความแปรปรวนทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยฉับพลัน เพื่อเป็นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค

(4) ในการประชุม AFMM+3 ครั้งที่ 12 เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2552 ณ เมืองบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง+3 ได้ออกแถลงการณ์ประกาศความสำเร็จของ การพัฒนามาตรการริเริ่มเชิงใหม่ไปการเป็นสหุภาคี ซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ได้มีข้อสรุป เกี่ยวกับองค์ประกอบหลักทั้งหมดในการจัดตั้ง CMIM แล้ว และพร้อมที่จะดำเนินการจัดทำความตกลง CMIM โดยมีเป้าหมายให้การจัดทำความตกลง CMIM แล้วเสร็จภายในปลายปี 2552

การจัดทำความตกลง CMIM ถือเป็นกลไกความร่วมมือทางการเงินที่ออกมาเป็น รูปธรรมที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย และถือเป็นก้าวแรกของการมีกลไกในการรักษาเสถียรภาพทาง เศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาค โดยกลไก CMIM นี้ในหลักการแล้ว จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทาง เศรษฐกิจและการเงินให้แก่ประเทศในภูมิภาค พร้อมทั้งส่งสัญญาณทางบวกต่อเศรษฐกิจในภูมิภาค เอเชียถึงความมีศักยภาพที่จะเจริญเติบโตต่อไปอย่างยั่งยืนภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและการเงินของโลก

โดยในหลักการนั้น CMIM มีวัตถุประสงค์หลัก คือ

- (1) เพื่อแก้ไขปัญหาดุลการชำระเงินและปัญหาการขาดสภาพคล่องระยะสั้นในภูมิภาค และ
- (2) เพื่อเป็นส่วนเสริมจากดำเนินการทางการเงินระหว่างประเทศอื่นๆ ที่มีอยู่

ทั้งนี้ ความตกลง CMIM ได้มีวัตถุประสงค์พื้นฐานที่สำคัญ คือ เพื่อให้มีความตกลงอย่างเป็นทางการสำหรับกลไก CMIM เกี่ยวกับ

- (1) การจัดทำมีการดำเนินการในรูปแบบพหุภาคีในระดับภูมิภาคของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน+3 เพื่อจัดให้มีเงินเหรียญสหรัฐ ที่สามารถนำมาใช้ได้ภายในกลุ่มของประเทศสมาชิกในภาคีของความตกลง CMIM ผ่านธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพื่อสนับสนุนสภาพคล่อง (ในรูปของเงินเหรียญสหรัฐ) ในระดับภูมิภาค ในกรณีที่ประเทศใดๆ ในภาคี ประสบปัญหาเร่งด่วน เป็นครั้งคราวเนื่องจากการขาดสภาพคล่องระยะสั้น หรือปัญหาดุลการชำระเงิน
- (2) การมีข้อกำหนดและเงื่อนไขเฉพาะซึ่งจะนำมาใช้กับการจัดทำให้มีการใช้ธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินเหรียญสหรัฐ เพื่อให้การสนับสนุนสภาพคล่องแก่ภาคีผู้ขอรับความช่วยเหลือ ในกรณีที่ภาคีผู้ขอรับความช่วยเหลือได้ประสบปัญหาเร่งด่วนดังกล่าวข้างต้น

การจัดทำความตกลง CMIM จะทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 มีทางเลือกเพิ่มเติมสำหรับความช่วยเหลือทางการเงินในกรณีที่ประเทศประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องระยะสั้น หรือปัญหาการขาดดุลการชำระเงิน ซึ่งหากไม่ได้รับความช่วยเหลือโดยเร็วอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และอาจก้าวเข้าสู่วิกฤตเศรษฐกิจและการเงินได้ โดยที่ผ่านมา ก่อนที่จะมีความตกลง CMIM นั้น เมื่อประสบปัญหาทางการเงิน ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ส่วนใหญ่จะเข้าขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) อย่างไรก็ดี ในอดีตนั้น การเข้าให้ความช่วยเหลือของ IMF ในบางครั้ง มีกระบวนการและระยะเวลาในการดำเนินงานที่ค่อนข้างยาวนานและอาจไม่ทันการณ์ หรือมีเงื่อนไขที่มีความยืดหยุ่นน้อย ดังนั้น การมีกลไก CMIM และมีการจัดทำความตกลง CMIM เพื่อให้กลไกสามารถดำเนินการได้นั้น จะเป็นทางเลือกเพิ่มเติมจากการขอรับความช่วยเหลือจากองค์กรการเงินระหว่างประเทศที่มีอยู่ โดยเฉพาะสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ที่ประสบปัญหาเพียงการขาดสภาพคล่องหรือการขาดดุลการชำระเงินระยะสั้น โดยไม่ได้มีปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ซึ่งเมื่อได้รับการช่วยเหลือทางการเงินอย่างรวดเร็วและทันการณ์แล้ว เศรษฐกิจของประเทศจะสามารถกลับมามีเสถียรภาพและไม่ส่งผ่านปัญหาเศรษฐกิจและการเงินต่อไปยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ดังนั้น ความตกลง CMIM จึงเป็นความตกลงที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียในการสร้างกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของภูมิภาค

กลไก CMIM ถือเป็นจุดเริ่มต้นของความร่วมมือทางการเงินอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ทั้งนี้ การวิเคราะห์ถึงข้อจำกัด และควมมีประสิทธิผลของกลไก

CMIM จึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการพัฒนาโลกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของภูมิภาคต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี (CMIM) ในการเป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน+3 และวิเคราะห์ถึงความมีประสิทธิผลของ CMIM ในการทำหน้าที่เป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโลกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคผ่าน CMIM

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาพัฒนาการของ CMIM ตั้งแต่หลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคเอเชียในปี 2540 จนกระทั่งปัจจุบัน และแนวทางในการพัฒนาโลกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคผ่าน CMIM ในระยะปานกลาง (3-5 ปี)

1.3.2 วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

ใช้วิธีการอธิบาย และวิเคราะห์ถึงพัฒนาการของมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี (CMIM) ความมีประสิทธิผลของ CMIM ในการทำหน้าที่เป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค ข้อจำกัดของกลไก CMIM และแนวทางในการพัฒนาโลกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคผ่าน CMIM โดยอิงจากความตกลง CMIM ที่กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ได้จัดทำขึ้น

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา

การศึกษานี้สามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงที่สมบูรณ์ในเรื่องของพัฒนาการของ CMIM และประสิทธิผลของกลไก CMIM ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาโลกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคผ่าน CMIM โดย CMIM ถือเป็นกลไกความร่วมมือทางการเงินที่ออกมาเป็นรูปธรรมที่สำคัญของภูมิภาคอาเซียน+3 ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ความเข้าใจถึงพัฒนาการ ข้อจำกัด และความมีประสิทธิผลของกลไก CMIM ที่มีอยู่ในปัจจุบันจะช่วยให้ประเทศในภูมิภาคอาเซียน+3 สามารถพัฒนาโลกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นได้ในอนาคต

บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวาระการที่เกี่ยวข้อ

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดด้านเป้าหมายทางเศรษฐกิจมหภาค

ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ จะต้องเป็นไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักทางเศรษฐกิจมหภาค โดยในภาพรวมแล้วสามารถจำแนกเป้าหมายทางเศรษฐกิจมหภาคได้ ดังนี้

(1) การรักษาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสามารถวัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้จากอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (Real Gross Domestic product หรือ Real GDP) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เป็นบวกสะท้อนถึงฐานะที่ดีขึ้นของประเทศ และความกินดีอยู่ดีที่เพิ่มขึ้นของคนในประเทศในภาพรวม

(2) การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Stability) ทั้งเสถียรภาพภายใน (Internal Stability) และเสถียรภาพภายนอก (External Stability) โดยเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพจะเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความสมดุลระหว่างอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ในแต่ละตลาด สำหรับเสถียรภาพภายในจะสะท้อนให้เห็นถึงความสมดุลในตลาดสินค้าผ่านระดับราคาที่มีเสถียรภาพ กล่าวคือ อัตราเงินเฟ้อไม่อยู่ในระดับที่สูงเกินไป หรือต่ำจนเกินไป (อัตราเงินเฟ้อติดลบหรือเกิดภาวะเงินฝืด) จนเป็นอุปสรรคต่อธุรกรรมทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ เศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพภายในจะมีอัตราการว่างงานในระดับต่ำ มีการใช้ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานในระบบอย่างเต็มที่ สำหรับเสถียรภาพภายนอกนั้น เป็นความสมดุลในตลาดปริวรรตเงินตรา โดยตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจมหภาคที่สามารถสะท้อนถึงความมีเสถียรภาพภายนอก ได้แก่ ความมีเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน การไม่ขาดดุลบัญชีเดินสะพัด (Current Account) อย่างมีนัยสำคัญอย่างต่อเนื่อง และการมีระดับเงินสำรองระหว่างประเทศ (International Reserves) ที่พอเพียงในการรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจจากภายนอกประเทศ

(3) การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient Resource Allocation) การจัดสรรทรัพยากรควรเป็นไปตามกลไกตลาดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อย่างไรก็ตาม ภาครัฐสามารถเข้าไปดำเนินการในกรณีที่กลไกตลาดไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ เช่น กรณีการจัดสรรสินค้าสาธารณะให้แก่ประชาชนในประเทศ เป็นต้น

(4) การกระจายรายได้และทรัพย์สินอย่างเป็นธรรม (Equitable Income Distribution) กล่าวคือ การทำให้รายได้ไม่กระจุกตัวเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ โดยถึงแม้ว่าเศรษฐกิจของประเทศหนึ่งๆ จะมีการขยายตัวที่ดี แต่หากความมั่งคั่งกระจุกตัวที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จะสามารถนำไปสู่ความขัดแย้งในระบบเศรษฐกิจและสังคมได้

ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ จะต้องคำนึงถึงเป้าหมายทางเศรษฐกิจมหภาคในทุกเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติอาจเป็นไปได้ยากที่จะสามารถดำเนินนโยบายเศรษฐกิจให้ได้

บรรลุทุกเป้าหมาย แต่ผู้วางนโยบายเศรษฐกิจของประเทศก็ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องของนโยบายหรือมาตรการต่างๆ กับเป้าหมายทางเศรษฐกิจ แต่อาจพิจารณาให้ความสำคัญหรือน้ำหนักของแต่ละเป้าหมายทางเศรษฐกิจมหภาคแตกต่างกันไปได้

สำหรับมาตรการริเริ่มเชิงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี หรือ CMIM นั้น เป็นมาตรการที่คำนึงถึงเป้าหมายทางการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยเน้นถึงการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายนอกของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน+3 โดยเฉพาะในประเด็นของการรักษาเงินสำรองระหว่างประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ซึ่งการมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศสมาชิกจะนำไปสู่การมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภาพรวมของภูมิภาคด้วย

2.1.2 ทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจแบ่งออกเป็นหลายระดับ โดยตามทฤษฎีแล้วจะแบ่งระดับตามความเข้มข้นของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งหลักๆ แล้ว จะสามารถแบ่งได้ ดังนี้

(1) เขตการค้าเสรี (Free Trade Area) หรือ FTA เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ประเทศสมาชิกตกลงที่จะลดภาษีศุลกากรระหว่างกัน (ระหว่างประเทศในภาคี) เหลือร้อยละ 0 แต่ประเทศในภาคียังสามารถที่จะมีอิสระในการกำหนดภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าที่นำเข้ามาจากประเทศที่ไม่ได้อยู่ในภาคี พร้อมทั้งลดการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barrier: NTB) ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติ ภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าบางรายการอาจยังไม่ลดลงเหลือร้อยละ 0 แต่ก็จะมีการใช้ภาษีศุลกากรในหมู่ประเทศสมาชิกในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราภาษีศุลกากรที่เก็บจากสินค้าที่นำเข้าจากนอกกลุ่มประเทศสมาชิก

(2) Customs Union หรือสหภาพศุลกากร เป็นรูปแบบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีระดับความเข้มข้นสูงขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง โดยการรวมกลุ่มในลักษณะนี้จะนอกจากภาษีศุลกากรระหว่างประเทศสมาชิกจะลดลงเหลือร้อยละ 0 และลดการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีแล้ว ในขณะเดียวกันภาษีศุลกากรที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศเก็บจากสินค้าที่นำเข้าจากประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก จะต้องเป็นอัตราเดียวกันสำหรับสินค้านำเข้าในแต่ละรายการ (มี Common External Tariffs)

(3) Common Market หรือตลาดร่วม รูปแบบของการรวมกลุ่มประเภทนี้นอกจากจะมีลักษณะเหมือนกับสหภาพศุลกากรแล้ว ยังมีลักษณะที่เพิ่มขึ้นมาคือ มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต (แรงงาน ทน และเทคโนโลยี) อย่างเสรีระหว่างประเทศสมาชิกภายในกลุ่ม เช่น ตลาดร่วมยุโรป (European Common Market) ซึ่งเป็นการรวมตัวของกลุ่มประเทศยุโรปในช่วงก่อนปี 2535 (ค.ศ. 1992) หรือที่เรียกกันว่าประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community: ECC)

(4) Economic Union หรือ สหภาพเศรษฐกิจ เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่นอกจากครอบคลุมลักษณะของตลาดร่วมแล้ว ยังมีการประสานความร่วมมือในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจซึ่งรวมถึงนโยบายการค้า นโยบายการเงิน และนโยบายการคลัง ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการใช้สถาบันทางเศรษฐกิจอื่นๆ ร่วมกันหรือแบบเดียวกัน อาทิ การใช้เงินตราเดียวกัน ดังเช่นสหภาพยุโรป (European Union หรือ EU) ในปัจจุบัน

สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน+3 นั้น หากจัดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจตามทฤษฎีข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่า ยังมีระดับของความเข้มข้นในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจไม่มากนัก แต่มีการผสมผสานบางคุณลักษณะของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในแต่ละระดับเข้าไว้ด้วยกัน โดยภายใต้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 สามารถแบ่งกลุ่มย่อยออกได้เป็น (1) กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน และ (2) กลุ่มประเทศ+3 โดยกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ถือเป็นารวมกลุ่มในระดับเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) แต่มีคุณลักษณะของตลาดร่วม (Common Market) ในบางประการเข้ามาด้วย เช่น การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตด้านแรงงาน (ที่มีฝีมือ) อย่างเสรี (ในบางสาขา) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ยังไม่อยู่ในระดับเขตการค้าเสรีอย่างสมบูรณ์ โดยกลุ่มประเทศ+3 ในปัจจุบันยังไม่ได้มีข้อตกลงในการลดภาษีศุลกากรให้เหลือร้อยละ 0 ระหว่างกัน จะมีเพียงแต่ความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน กับแต่ละประเทศอาเซียน+3 อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ได้ให้ความสำคัญกับความร่วมมือในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ แม้ว่าแต่ละประเทศสมาชิกยังคงมีอิสระในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ

การจัดทำความตกลงมาตรฐานการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี (CMIM Agreement) ถือเป็นความตกลงทางด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการเงินฉบับแรกที่เป็นรูปธรรมของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน+3 เพื่อเป็นกลไกในการรองรับปัญหาด้านเสถียรภาพทางการเงินของภูมิภาค ซึ่งทำดีที่สุดแล้วจะเป็นการสร้างควมมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้แก่เศรษฐกิจโลกในภาพรวมได้

2.1.3 ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

กรอบแนวคิดและทฤษฎีในการวิเคราะห์และอธิบายความร่วมมือในภูมิภาค สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 สำนักหลักๆ² ได้แก่

(1) สำนักสัจนิยม (Realism): เน้นอำนาจและผลประโยชน์แห่งชาติที่มักนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างรัฐ

(2) สำนักเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism): เน้นผลประโยชน์ร่วมกันและองค์การระหว่างประเทศที่นำไปสู่ความร่วมมือระหว่างรัฐ

(3) สำนักสรรค์สร้างนิยม (Constructivism): เน้นบทบาทของความคิดและอัตลักษณ์

ความร่วมมือทางการเงินระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน+3 มีลักษณะของความร่วมมือไปทางสำนักเสรีนิยมใหม่ มากกว่าสำนักสัจนิยมและสำนักสรรค์สร้างนิยม เนื่องจากเป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 เป็นสำคัญ โดยไม่ได้เป็นความร่วมมือในลักษณะที่เกิดขึ้นมาเพื่อคานอำนาจ และประเทศสมาชิกในกลุ่มยังคงมีความหลากหลาย ทำให้ความเป็นอัตลักษณ์ของภูมิภาคมีความเข้มข้นน้อย โดยสำนักเสรีนิยมใหม่สามารถอธิบายความร่วมมือทางการเงินของประเทศสมาชิก

² ผศ.ดร.กิตติ ประเสริฐสุข จากบทความ “วิเคราะห์อาเซียน: ผ่านทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ”

อาเซียน+3 ได้ในลักษณะที่ประเทศสมาชิกเน้นผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจร่วมกัน และในจากความร่วมมือทางการเงินของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ภายใต้อาเซียน CMIM ได้ก่อให้เกิดการจัดตั้งสำนักงานวิจัยเศรษฐกิจมหภาคของภูมิภาคอาเซียน+3 (ASEAN+3 Macroeconomic Research Office: AMRO) ณ ประเทศสิงคโปร์ โดย AMRO เป็นองค์กรของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ที่ทำหน้าที่หลักในการวิเคราะห์ ติดตาม และตรวจสอบสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศสมาชิกและของภูมิภาค ประเมินความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินในภูมิภาค และให้ความสนับสนุนด้านข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินภายใต้ความตกลง CMIM ให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่ง AMRO นี้จะมีภารกิจระดับสูงการเป็นองค์กรระหว่างประเทศในอนาคต

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Sussangkarn (2011)³ ได้ทำการศึกษาพัฒนาการของ CMIM และเห็นว่า CMIM เป็นกลไกที่มีศักยภาพในการที่จะช่วยเหลือประเทศในภูมิภาคในกรณีที่ประเทศสมาชิกขาดสภาพคล่องทางการเงิน และมองว่าการจัดตั้ง AMRO เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนทางด้านเทคนิคสำหรับกระบวนการความร่วมมือทางการเงินในภูมิภาค ทั้งนี้ ได้มีข้อเสนอในการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่มาตรการ CMIM โดย (1) ควรมีการปรับเปลี่ยนหรือยกเลิกการกำหนดเงื่อนไขที่ว่าให้ความช่วยเหลือเต็มจำนวนของ CMIM จะต้องเชื่อมโยงกับโครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินของ IMF (2) ควรมีการให้ความช่วยเหลือทางการเงินในลักษณะทวิภาคีเข้ามาเสริมกลไก CMIM เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาสภาพคล่องทางการเงินของประเทศสมาชิกได้อย่างเพียงพอ (3) ควรพิจารณาขยายความร่วมมือทางการเงินผ่านกลไก CMIM ไปยังประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากประเทศสมาชิกอาเซียน+3 เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย (ขยายไปสู่อาเซียน+6) และ (4) ควรเร่งพัฒนา AMRO ให้เป็นองค์กรที่มีศักยภาพและน่าเชื่อถือเพื่อสร้างความเชื่อมั่นจากประเทศสมาชิก และองค์กรอื่นๆ รวมถึงนานาชาติ

Asami (2005)⁴ ได้ทำการศึกษาถึงพัฒนาการของความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกซึ่งนำไปสู่การเกิดขึ้นของมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ (CMI) โดยได้อธิบายว่าความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ในระดับต้นๆ ของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และความร่วมมือของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อาจไม่มีกรอบของความมั่นคงในภูมิภาค (Regional Security Framework) เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งต่างจากกรณีของยุโรป ดังนั้น ในกรณีของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งจะไม่สามารถสร้างขึ้นได้จากกรอบทางการเมือง (Political Framework) ทั้งนี้ ได้ให้ความเห็นสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรทางการเงินระหว่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ที่ทำ

³ Sussangkarn, Chalongsob (2011), “Chiang Mai Initiative Multilateralization: Origin, Development, and Outlook”. Asian Economic Policy Review 6, p.203-220.

⁴ Asami, Tadahiro (2005), “Chiang Mai Initiative as the Foundation of Financial Stability in East Asia”. IIMA

หน้าที่คล้ายคลึงกับ IMF โดยความสำเร็จของกลไก CMI และองค์กรทางการเงินระหว่างประเทศ ดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับระบบการเตือนภัยทางเศรษฐกิจ (Surveillance System) ว่าสามารถดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

เป้าหมายของการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศและของภูมิภาคจะเป็น กรอบแนวคิดหลักของการวิเคราะห์ว่ามาตรการ CMIM สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกในการรักษา เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ โดยจะทำการศึกษาพัฒนาการของ CMIM จาก CMI ตั้งแต่หลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคเอเชียในปี 2540 จนเข้าสู่การ จัดทำความตกลง CMIM ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้วเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2553 ตลอดจนทำการศึกษาร่าง ความตกลง CMIM ฉบับปรับปรุง ที่ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ได้ดำเนินการจัดทำขึ้นเพิ่มเติม เพื่อให้ กลไก CMIM มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งหากความตกลง CMIM ฉบับปรับปรุงมีผลบังคับใช้ ก็จะนำมาใช้ ทดแทนความตกลง CMIM ฉบับปัจจุบัน โดยในการวิเคราะห์ความมีประสิทธิภาพของ CMIM ในการทำ หน้าที่เป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายนั้น จะ วิเคราะห์จากประเด็น (1) ขนาดของ CMIM ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่แต่ละประเทศ สมาชิก (2) รูปแบบการสมทบเงินใน CMIM (3) กลไกในการให้ความช่วยเหลือของ CMIM (4) กระบวนการและระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศสมาชิก และ (5) บทบาท ของ AMRO ในการสนับสนุนกลไก CMIM

บทที่ 3 ผลการศึกษา

3.1 พัฒนาการของมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี (CMIM): ความตกลง CMIM

ในการประชุม AFMM+3 ครั้งที่ 12 เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2552 ณ เมืองบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง+3 ได้ออกแถลงการณ์ประกาศความสำเร็จของการพัฒนามาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปการเป็นพหุภาคี ซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ได้มีข้อสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักทั้งหมดในการจัดตั้ง CMIM แล้ว และประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ได้ร่วมกันจัดทำความตกลง CMIM ซึ่งแล้วเสร็จและมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2553 การจัดทำความตกลง CMIM นี้ ถือเป็นกลไกความร่วมมือทางการเงินที่ออกมาเป็นรูปธรรมที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย และถือเป็นก้าวแรกของการมีกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งกลไกความร่วมมือพหุภาคีของภูมิภาคโดยการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Currency Swap) เพื่อเสริมสร้างสภาพคล่องในรูปของเงินเหรียญสหรัฐ ในกรณีที่มีผู้เข้าร่วมในความตกลง (CMIM Party) ขาดสภาพคล่องหรือประสบปัญหาดุลการชำระเงิน โดยความตกลง CMIM มีสาระหลักสำคัญ ดังนี้

3.1.1 ประเทศสมาชิกภายใต้ความตกลง CMIM

กลุ่มภาคีในความตกลง CMIM ประกอบด้วย กระทรวงการคลังของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 (รวม 13 ภาคี) และธนาคารกลางของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 และธนาคารกลางเขตปกครองพิเศษฮ่องกง (รวม 14 ภาคี) รวมมีภาคีภายใต้ความตกลง CMIM ทั้งหมด 27 ภาคี

3.1.2 ขนาดวงเงินและสัดส่วนการสมทบเงินใน CMIM

ประเทศสมาชิกได้กำหนดวงเงินใน CMIM ไว้ที่ 120 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยมีสัดส่วนวงเงินสมทบของประเทศสมาชิกอาเซียนในสัดส่วนร้อยละ 20 ของ CMIM หรือเท่ากับ 24 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในขณะที่กลุ่มประเทศ +3 (รวมฮ่องกง) มีวงเงินสมทบในสัดส่วนร้อยละ 80 ของ CMIM หรือเท่ากับ 96 พันล้านเหรียญสหรัฐ ทั้งนี้ ประเทศไทยมีวงเงินสมทบใน CMIM เท่ากับ 4.552 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งเป็นวงเงินสมทบของประเทศอาเซียนใหญ่ 5 ประเทศ (อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) ในขณะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เหลือ (บรูไน กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม) มีวงเงินสมทบในสัดส่วนที่น้อยกว่า สำหรับกลุ่มประเทศ+3 ที่มีวงเงินสมทบในสัดส่วนร้อยละ 80 ของ CMIM หรือเท่ากับ 96 พันล้านเหรียญสหรัฐ นั้น แบ่งเป็นเงิน จำนวน 38.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือร้อยละ 32 ของ CMIM (รวมฮ่องกง ซึ่งมีวงเงินสมทบจำนวน 4.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ) ญี่ปุ่น จำนวน 38.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือร้อยละ 32 ของ CMIM และเกาหลีใต้ จำนวน 19.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือร้อยละ 16 ของ CMIM (รายละเอียดของสัดส่วนการสมทบเงินใน CMIM ของประเทศสมาชิกปรากฏตามตารางที่ 1)

ตารางที่ 1: สัดส่วนการสมทบเงินใน CMIM ของประเทศสมาชิก

	จำนวนเงินสมทบ		ตัวคูณการซื้อ (โควตาการ ขอรับความ ช่วยเหลือ)	สิทธิ ลงคะแนน ทั่วไป	สิทธิ ลงคะแนน ตาม เงินสมทบ	จำนวนสิทธิลงคะแนน ทั้งหมด		
	เหรียญสหรัฐฯ (พันล้าน)	(ร้อยละ)				(จำนวน เสียง)	(ร้อยละ)	
จีน	38.4	34.2	32.0	0.5	1.60	34.20	35.80	25.43
		4.2			0	4.20	4.20	2.98
ญี่ปุ่น		38.40	32.00	0.5	1.60	38.40	40.00	28.41
เกาหลี		19.20	16.00	1	1.60	19.20	20.80	14.77
รวมกลุ่ม + 3		96.00	80.00		4.80	96.00	100.80	71.59
อินโดนีเซีย		4.552	3.97	2.5	1.60	4.552	6.152	4.369
ไทย		4.552	3.97	2.5	1.60	4.552	6.152	4.369
มาเลเซีย		4.552	3.97	2.5	1.60	4.552	6.152	4.369
สิงคโปร์		4.552	3.97	2.5	1.60	4.552	6.152	4.369
ฟิลิปปินส์		4.552	3.07	2.5	1.60	4.552	6.152	4.369
เวียดนาม		1.00	0.83	5	1.60	1.00	2.60	1.847
กัมพูชา		0.12	0.10	5	1.60	0.12	1.72	1.222
พม่า		0.06	0.05	5	1.60	0.06	1.66	1.179
บรูไน		0.03	0.02	5	1.60	0.03	1.63	1.158
ลาว		0.03	0.02	5	1.60	0.03	1.63	1.158
รวมอาเซียน		24.00	20.00		16.00	24.00	40.00	28.41
รวมทั้งหมด		120.00	100.00		20.80	120.00	140.80	100.00

3.1.3 รูปแบบการสมทบเงินใน CMIM

ผู้ว่าการธนาคารกลางจะลงนามในหนังสือยืนยันการสมทบเงิน (Commitment Letter) เพื่อยืนยันการสมทบเงินตามวงเงินที่ผูกพันของแต่ละประเทศ โดยจะมีผลเป็นเพียงภาระผูกพันเนื่องจากยังไม่มีกรอบการโอนกรรมสิทธิ์ในทุนเงินสำรองระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เมื่อมีการอนุมัติการเบิกถอนวงเงินความช่วยเหลือ จึงจะเกิดธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Currency Swap) ระหว่างประเทศที่ขอรับความช่วยเหลือ (Requesting Country) และประเทศที่ให้ความช่วยเหลือ (Providing Countries)

3.1.4 จำนวนเงินสูงสุดในการแลกเปลี่ยนเงินตรา

สำหรับจำนวนเงินสูงสุดในการแลกเปลี่ยนเงินตรา หรือโควตาการขอรับความช่วยเหลือนั้น มีรูปแบบที่มีสัดส่วนที่แตกต่างกันไป (Tiered-Borrowing Multiples) ในแต่ละประเทศสมาชิก โดยประเทศขนาดเล็กจะสามารถขอรับการช่วยเหลือได้ในสัดส่วนที่สูงกว่า (โดยเปรียบเทียบกับสัดส่วนของวงเงินสมทบ) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศขนาดใหญ่ โดยแบ่งเป็น 4 สัดส่วน ดังนี้

- (1) สัดส่วนสำหรับประเทศอาเซียนขนาดเล็ก 5 ประเทศ (บรูไน กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม) โดยสามารถขอรับความช่วยเหลือได้ 5 เท่าของวงเงินสมทบใน CMIM
- (2) สัดส่วนสำหรับประเทศอาเซียนใหญ่ 5 ประเทศ (อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) โดยสามารถขอรับความช่วยเหลือได้ 2.5 เท่าของวงเงินสมทบใน CMIM
- (3) สัดส่วนสำหรับประเทศเกาหลีใต้ โดยสามารถขอรับความช่วยเหลือได้ 1 เท่าของวงเงินสมทบใน CMIM
- (4) สัดส่วนของประเทศจีนและญี่ปุ่น โดยสามารถขอรับความช่วยเหลือได้ 0.5 เท่าของวงเงินสมทบใน CMIM

อย่างไรก็ตาม ในการขอรับความช่วยเหลือ ประเทศสมาชิกจะสามารถขอรับความช่วยเหลือจาก CMIM ได้สูงสุดเท่ากับโควตาในการขอรับความช่วยเหลือทั้งหมดของประเทศสมาชิคนั้นๆ โดยมีเงื่อนไขว่า ประเทศสมาชิกที่จะขอรับความช่วยเหลือ จะต้องเข้าสู่โครงการขอรับความช่วยเหลือของ IMF (IMF Program) หรือกำลังจะเข้าสู่ IMF Program หากกรณีที่ประเทศผู้ขอรับความช่วยเหลือไม่ได้เข้าสู่ IMF Program และไม่ได้มีแผนที่จะเข้าสู่ IMF Program ประเทศสมาชิกจะสามารถขอรับความช่วยเหลือจาก CMIM ในกรณีที่ไม่ได้เข้า IMF Program (IMF De-Linked Portion) ได้สูงสุดเท่ากับร้อยละ 20 ของโควตาในการขอรับความช่วยเหลือทั้งหมดของประเทศสมาชิคนั้นๆ

ทั้งนี้ สำหรับฮ่องกงจะใช้โควตาการขอรับความช่วยเหลือในสัดส่วนเดียวกันกับสัดส่วนของประเทศอาเซียนใหญ่ (2.5 เท่า) แต่สามารถขอรับความช่วยเหลือได้เพียงในส่วนที่ไม่เชื่อมโยงกับ IMF (IMF De-Linked Portion) เนื่องจากฮ่องกงไม่ได้เป็นสมาชิกของ IMF

3.1.5 ระยะเวลาในการเบิกถอนและอัตราดอกเบี้ย

- (1) ระยะเวลาในการเบิกถอน (Maturity) การเบิกถอนมีระยะเวลา 90 วัน โดยในส่วนของระยะเวลาเบิกถอนในส่วนที่ไม่เชื่อมโยงกับ IMF (IMF De-Linked Portion) สามารถที่จะต่ออายุในการเบิกถอน (Renewals of Drawings) ได้ 3 ครั้ง รวมระยะเวลาให้ความช่วยเหลือ 1 ปี และสำหรับ

การเบิกถอนที่เชื่อมโยงกับ IMF (IMF Linked Portion) สามารถที่จะต่ออายุในการเบิกถอนได้ 7 ครั้ง รวมระยะเวลาให้ความช่วยเหลือ 2 ปี

ทั้งนี้ ภาครัฐที่ได้รับความช่วยเหลือสามารถขอซื้อคืน (Repurchase) เงินสกุลท้องถิ่นก่อนครบกำหนดเมื่อใดก็ได้ แต่จะต้องมีหนังสือแจ้งล่วงหน้า 3 วันทำการให้แก่ภาครัฐผู้ให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ จะไม่มีค่าปรับแต่อย่างใด ซึ่งจะมีการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยสำหรับการขอซื้อคืนเงินสกุลท้องถิ่นก่อนครบกำหนดตามสภาวะตลาดในขณะนั้น

(2) อัตราดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ยจะเท่ากับ LIBOR (London Interbank Offered Rate) บวกกับ Premium เท่ากับ 150 Basis Points และสำหรับทุกๆ 2 ครั้งของการต่ออายุ (เริ่มจากการต่ออายุครั้งที่ 2) จะทำการบวก Premium เพิ่มอีก 50 Basis Points แต่ท้ายที่สุดแล้ว Premium จะต้องไม่เกิน 300 Basis Points ซึ่งการคิดอัตราดอกเบี้ยจะคำนวณบนพื้นฐานของ 1 ปี เท่ากับ 360 วัน โดยจะรวมวันที่ทำการเบิกถอน (Value Date) แต่ไม่รวมวันครบกำหนดชำระ (Maturity Date)

ทั้งนี้ หากภาครัฐผู้ขอรับความช่วยเหลือไม่ชำระคืน ภายในเวลา 3 วันทำการจากวันที่นัดชำระ จะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงขึ้น อีก 200 Basis Points จากอัตราข้างต้น และจะเพิ่มอีก 50 Basis Points ทุกๆ 6 เดือน จนกว่าจะชำระคืน แต่รวมแล้วจะไม่เกินอัตราดอกเบี้ย LIBOR + 500 Basis Points

ตารางที่ 2: อัตราดอกเบี้ยภายใต้ความตกลง CMIM

การเบิกถอนเงิน/การต่ออายุการเบิกถอนเงิน	ส่วนเพิ่มจาก LIBOR
การเบิกถอนเงินครั้งแรกและการต่ออายุการเบิกถอนเงินครั้งแรก	150 Basis Points
การต่ออายุการเบิกถอนเงินครั้งที่ 2 และ 3	200 Basis Points
การต่ออายุการเบิกถอนเงินครั้งที่ 4 และ 5	250 Basis Points
การต่ออายุการเบิกถอนเงินครั้งที่ 6 และ 7	300 Basis Points

3.1.6 กระบวนการตัดสินใจของ CMIM

กระบวนการตัดสินใจของ CMIM แบ่งออกเป็น 2 ระดับ (Two-Tiered Decision-Making Body) ได้แก่

(1) ระดับรัฐมนตรี ทำหน้าที่ตัดสินใจในระดับนโยบายและกำหนดกรอบสำหรับประเด็นนโยบายหลัก (Fundamental Issues) อาทิ เรื่องขนาดของ CMIM วงเงินสทบจากแต่ละประเทศสมาชิก วงเงินขอรับความช่วยเหลือ สิทธิออกเสียง ข้อกำหนดและเงื่อนไขการขอรับความช่วยเหลือ และการเข้าเป็นสมาชิก เป็นต้น โดยใช้หลักฉันทามติ (Consensus Rule) ในการตัดสินใจ

โดยในความตกลง CMIM ได้ให้คำจำกัดความของคณะผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในระดับนโยบายนี้ไว้คือ Ministerial Level Decision Making Body (MLDMB)⁵

(2) ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส (จากกระทรวงการคลังและธนาคารกลาง) ทำหน้าที่พิจารณาในประเด็นการปฏิบัติ อาทิเช่น เรื่องการพิจารณาอนุมัติการเบิกถอนเงิน การยกเว้นเงื่อนไขบังคับก่อน การขอลงตัว และการต่อสัญญา เป็นต้น โดยจะใช้หลักเสียงข้างมาก (Majority Rule) ในการตัดสินใจ โดยในความตกลง CMIM ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าเป็นคณะกรรมการระดับสูงผู้มีความอำนาจในการตัดสินใจ หรือ Executive Level Decision making Body (ELDMB)⁶

3.1.7 กระบวนการในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือและการประสานงาน

ในการดำเนินการเพื่อแลกเปลี่ยนเงินตราพหุภาคีภายใต้ CMIM นี้ จะมีประเทศผู้ประสานงาน 2 ประเทศ โดยประเทศผู้ประสานงานจะเป็นประเทศที่เป็นประธานร่วมของที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสกระทรวงการคลังและธนาคารกลางอาเซียน+3 (AFDM+3) ได้แก่ ประเทศสมาชิกอาเซียนจำนวน 1 ประเทศ และประเทศ+3 จำนวน 1 ประเทศ และในกรณีที่ประเทศผู้ประสานงานเป็นผู้ขอรับความช่วยเหลือ ให้ประเทศที่จะเป็นประธานร่วม AFDM+3 ในปีถัดไปทำหน้าที่เป็นประเทศผู้ประสานงานแทน

สำหรับกระบวนการในการดำเนินการ ประเทศผู้ขอรับความช่วยเหลือจะต้องแจ้งความประสงค์ในการขอแลกเปลี่ยนเงินตรา (Swap Request) ให้แก่ประเทศผู้ประสานงานทั้ง 2 ประเทศ และประเทศผู้ประสานงานจะต้องส่งคำร้องดังกล่าวให้แก่ประเทศสมาชิกที่เลืือทราบภายใน 2 วัน หลังจากที่ได้รับคำร้อง และจัดให้มีการประชุม ELDMB เพื่อพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ ประเทศผู้ประสานงานจะต้อง (1) จัดส่งเอกสารข้อมูลภาวะเศรษฐกิจมหภาค ภาวะดุลการชำระเงิน และสภาพคล่องทางการเงินให้แก่สมาชิก (2) รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากสมาชิก ELDMB ได้แก่ การยืนยันการเข้าร่วมการประชุม ความกังวลเฉพาะ (Special Concerns) ความประสงค์ในการขอสงวนการให้ความช่วยเหลือ (Escape from Participation) ความเห็นเกี่ยวกับกำหนดการ วาระการประชุม และรูปแบบการประชุม ELDMB และ (3) จัดให้มีการออกเสียง (Voting) ของ ELDMB ภายใน 1-2 สัปดาห์ และแจ้งผลให้ประเทศผู้ขอรับความช่วยเหลือทราบ และหากที่ประชุม ELDMB เห็นชอบให้มีการแลกเปลี่ยนเงินตรา ก็ให้แจ้งต่อสมาชิกทราบทันที เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเงินตราภายใน 1 สัปดาห์หลังจากที่ ELDMB ได้ให้ความเห็นชอบ โดยการออกเสียงให้ความช่วยเหลือจะใช้เสียงส่วนใหญ่ 2 ใน 3 และสำหรับภาคีที่อยู่ระหว่างการรับความช่วยเหลือหรืออยู่ระหว่างการเบิกถอนหรือต่ออายุการรับความช่วยเหลือ จะไม่สามารถเป็นภาคีผู้ให้ความช่วยเหลือได้ (แผนผังสรุปการดำเนินการปรากฏตามภาพที่ 1)

ทั้งนี้ ในการขอรับความช่วยเหลือภาคีผู้ขอรับความช่วยเหลือจะต้องใช้เงินสกุลท้องถิ่นของตนซื้อเงินเหรียญสหรัฐ ตามที่ที่ประชุม ELDMB ได้ให้ความเห็นชอบ โดยราคาซื้อเป็นเงิน

⁵ MLDMB (Ministerial Level Decision Making Body) หมายถึงคณะผู้มีความอำนาจในการตัดสินใจระดับนโยบายซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง 13 ประเทศ (ASEAN+3)

⁶ ELDMB (Executive Level Decision Making Body) หมายถึงคณะกรรมการระดับสูงผู้มีความอำนาจในการตัดสินใจประกอบด้วยผู้แทนจากกระทรวงการคลัง 13 ประเทศ และธนาคารกลาง 14 แห่ง (รวมฮ่องกง)

สกุลท้องถิ่นที่ต้องชำระเพื่อฐานะเงินเหรียญสหรัฐ จะถูกกำหนดโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ระหว่างประเทศตามหน้ารอยเตอร์ (Reuters Page) 2 วันทำการก่อนวันที่มีการแลกเปลี่ยน และ ภาคิผู้ขอรับความช่วยเหลือจะต้องทำการซื้อเงินสกุลท้องถิ่นของตนกลับโดยใช้เงินเหรียญสหรัฐ พร้อมกับจ่ายดอกเบี้ยในรูปเงินเหรียญสหรัฐ

3.1.8 การกำหนดสิทธิลงคะแนนของประเทศสมาชิก

สำหรับหลักการในการกำหนดสิทธิลงคะแนนหรือสิทธิออกเสียง (Voting Power) ของ ประเทศสมาชิคนั้น เป็นการให้สิทธิลงคะแนนตามสัดส่วนเงินสมทบ แต่ได้ให้ความสำคัญกับเสียงของ ประเทศเล็กด้วย โดยมีวิธีการคือ การแบ่งคะแนนเสียงออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- (1) คะแนนเสียงพื้นฐาน: ซึ่งเป็นคะแนนเสียงที่ทุกประเทศได้รับเท่ากัน ประเทศละ 1.6 คะแนนเสียง
- (2) คะแนนเสียงตามสัดส่วนเงินสมทบ: ซึ่งได้กำหนดให้ 1 คะแนนเสียงต่อเงินสมทบ 1 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ

ทั้งนี้ สามารถสรุปสิทธิลงคะแนนของประเทศสมาชิกภายใต้ความตกลง CMIM ได้ดังนี้ (รายละเอียดของจำนวนสิทธิลงคะแนนของแต่ละประเทศสมาชิกปรากฏอยู่ในตารางสัดส่วนการสมทบ เงินใน CMIM ของประเทศสมาชิก)

- (1) ประเทศจีนมีสิทธิออกเสียงรวม 40 คะแนนเสียง หรือร้อยละ 28.41 ของสิทธิออกเสียงทั้งหมด ทั้งนี้ แบ่งได้เป็นจีน (ไม่รวมฮ่องกง) 35.80 คะแนนเสียง (ร้อยละ 25.43) และฮ่องกง 4.20 คะแนนเสียง (ร้อยละ 2.98)
  - (2) ประเทศญี่ปุ่นมีสิทธิออกเสียงรวม 40 คะแนนเสียง หรือร้อยละ 28.41 ของสิทธิออกเสียงทั้งหมด
  - (3) ประเทศเกาหลีใต้มีสิทธิออกเสียงรวม 20.80 คะแนนเสียง หรือร้อยละ 14.77 ของสิทธิออกเสียงทั้งหมด
  - (4) กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มีสิทธิออกเสียงรวม 40 คะแนนเสียง หรือร้อยละ 28.41 ของสิทธิออกเสียงทั้งหมด โดยเมื่อพิจารณาเฉพาะประเทศไทยแล้วนั้น ประเทศไทยมีสิทธิออกเสียงรวม 6.152 คะแนนเสียง หรือร้อยละ 4.369 ของสิทธิออกเสียงทั้งหมด เช่นเดียวกับประเทศอาเซียนใหญ่อีก 4 ประเทศ
- (สิทธิในการลงคะแนนเสียงของประเทศสมาชิกปรากฏตามตารางที่ 1)

โดยในการกำหนดสิทธิลงคะแนน ได้คำนึงถึงการมิให้มีประเทศสมาชิกประเทศใด ประเทศหนึ่งมีอำนาจในการคัดค้านการตัดสินใจของประเทศสมาชิกอื่นๆ ที่เหลือ (No Veto Power) ดังนั้น จึงได้มีการคำนวณคะแนนเสียงพื้นฐาน เพิ่มเติมจากคะแนนเสียงตามสัดส่วนเงินสมทบ ซึ่ง คะแนนเสียงพื้นฐานจะทำให้คะแนนที่เป็นไปตามสัดส่วนเงินสมทบบิน้ำหนักลดลง ซึ่งถือว่าการให้ความสำคัญกับเสียงของประเทศเล็กมากขึ้น โดยในการคำนวณคะแนนเสียงพื้นฐานที่อยู่ประเทศละ 1.6 คะแนนเสียงนั้น จะทำให้ประเทศจีน (รวมฮ่องกง) และญี่ปุ่น (ซึ่งเป็นประเทศที่มีเงินสมทบใน

สัดส่วนที่มากที่สุดที่ประเทศละร้อยละ 32) มีสัดส่วนของจำนวนสิทธิในการลงคะแนนทั้งหมดประเทศละร้อยละ 28.41 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่เท่ากับประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศรวมกัน ซึ่งการคำนวณให้ประเทศจีน ญี่ปุ่น และประเทศสมาชิกอาเซียน มีจำนวนสิทธิในการลงคะแนนในสัดส่วนที่น้อยกว่าร้อยละ 33.33 (1 ใน 3 ของสิทธิในการออกเสียงรวม) นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ไม่มีประเทศใดประเทศหนึ่งในกลุ่มอาเซียน+3 หรือเฉพาะกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนมี Veto Power เนื่องจากในการพิจารณาในประเด็นการปฏิบัติภายใต้กลไก CMIM จะใช้หลักคะแนนเสียงข้างมาก (มากกว่า 2 ใน 3) ในการพิจารณาตัดสินใจอนุมัติ

3.1.9 การสงวนสิทธิจากการเข้าร่วมในการให้ความช่วยเหลือ

ประเทศสมาชิกสามารถขอสงวนสิทธิจากการเข้าร่วม CMIM ในการให้ความช่วยเหลือในแต่ละครั้งได้ โดยทำหนังสือแจ้งสมาชิก ELDMB พร้อมอธิบายถึงเหตุผลในการไม่เข้าร่วมให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้ ELDMB พิจารณาให้ความเห็นชอบ อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกมีสิทธิที่จะไม่เข้าร่วมให้ความช่วยเหลือ โดยที่ ELDMB ไม่ต้องให้ความเห็นชอบได้ในบางกรณี เช่น ในกรณีที่ประสบปัญหาตุลการชำระหนี้ การเกิดสงคราม ภัยธรรมชาติ หรือมีข้อจำกัดกฎหมายภายในประเทศที่ไม่สามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้ ทั้งนี้ การพิจารณาสงวนสิทธิจากการเข้าร่วมในการให้ความช่วยเหลือจะต้องแล้วเสร็จก่อนมีการออกเสียงของที่ประชุม ELDMB ต่อการขอรับความช่วยเหลือ และประเทศที่สงวนสิทธิจากการเข้าร่วมในการให้ความช่วยเหลือนั้น จะไม่มีสิทธิออกเสียงใน ELDMB ที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือกรณีอื่นๆ

3.1.10 การจัดตั้งหน่วยงานระงับภัยทางเศรษฐกิจของภูมิภาค

ประเทศสมาชิกได้เห็นร่วมกันในการดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานระงับภัยทางเศรษฐกิจของภูมิภาค เพื่อสนับสนุนประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ในกระบวนการ CMIM โดยหน่วยงานระงับภัยทางเศรษฐกิจดังกล่าวจะมีหน้าที่ติดตาม วิเคราะห์ ประเมินผล สภาวะเศรษฐกิจมหภาคและความมั่นคงทางการเงิน ตรวจสอบสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 และสนับสนุนกลไกของ CMIM เพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 สามารถเบิกถอน (Activation) ภายใต้กลไก CMIM และแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ในกรณีที่เกิดวิกฤตตุลการชำระหนี้ ทั้งนี้ รวมถึงการประเมินสถานการณ์ที่เป็นไปได้ของปัญหาทางด้านเศรษฐกิจมหภาคและทางการเงินของประเทศสมาชิก เพื่อช่วยในการจัดทำคำแนะนำในเชิงนโยบายให้ได้ทันเวลาเพื่อบรรเทาความเสี่ยงนั้น (การติดตามดังกล่าวให้ขยายไปถึงช่วงหลังการเบิกถอน ตามคำขอรับความช่วยเหลือทั้งหมด อีกทั้งต้องทำให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน) นอกจากนี้ หน่วยงานดังกล่าวยังจะทำหน้าที่ในการประเมินความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินในภูมิภาคอีกด้วย

ทั้งนี้ ในการประชุม AFMM+3 เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2553 ณ กรุงทาจเคนท์ ประเทศอุซเบกิสถาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน+3 ได้ให้ความเห็นชอบในประเด็นหลักของการจัดตั้งหน่วยงานระงับภัยทางเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้ และเรียกหน่วยงานระงับภัยทางเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้ว่า สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจมหภาคของภูมิภาคอาเซียน+3 หรือ ASEAN+3

Macroeconomic Research Office (AMRO) โดยให้จัดตั้งขึ้นที่ประเทศสิงคโปร์ ทั้งนี้ AMRO ได้เริ่มการดำเนินงานแล้วเมื่อเดือนเมษายน 2554

3.1.11 วันที่ความตกลงมีผลบังคับใช้

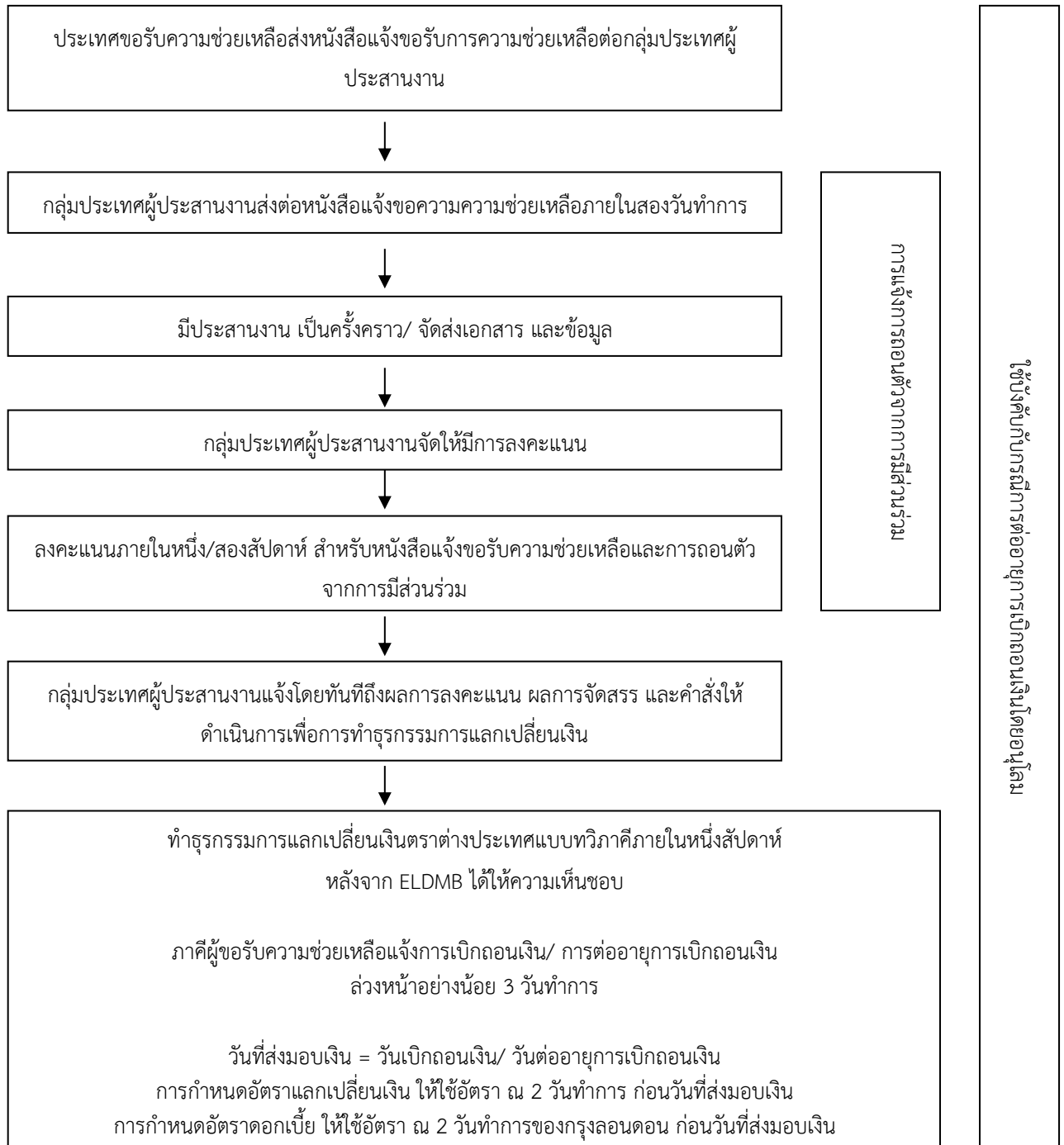
ความตกลง CMIM มีผลบังคับใช้ในวันที่ 90 ภายหลังจากวันที่ประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และประเทศสมาชิกอาเซียนอีกอย่างน้อย 5 ประเทศ ดำเนินกระบวนการภายในเสร็จสิ้น และพร้อมที่จะใช้ความตกลงนี้ พร้อมทั้งได้ลงนามและนำส่งความตกลง CMIM โดยสำหรับประเทศสมาชิกที่ดำเนินกระบวนการภายในเสร็จสิ้นภายหลังจากวันที่มีผลบังคับใช้ ให้ถือว่าได้เข้าร่วมเป็นภาคีในความตกลง CMIM ในวันที่ได้ลงนามในความตกลง

ทั้งนี้ วันที่ 24 ธันวาคม 2552 เป็นวันที่ ประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และประเทศสมาชิกอาเซียนมากกว่า 5 ประเทศ ได้ดำเนินการลงนามในความตกลง CMIM ดังนั้น ความตกลง CMIM จึงมีผลบังคับใช้ในวันที่ 24 มีนาคม 2553

3.1.12 การทบทวนความตกลงและโครงสร้างของ CMIM ในภาพรวม

หลังจากความตกลงฉบับนี้มีผลบังคับใช้ในปีที่ 5 ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 จะร่วมกันทบทวนข้อกำหนดและเงื่อนไขของความตกลง ซึ่งรวมถึงขนาดของ CMIM จำนวนการลงเงินของประเทศสมาชิก จำนวนเงินสูงสุดในการแลกเปลี่ยนเงินตรา (โควตาการขอความช่วยเหลือ) เงื่อนไขในการซื้อและขายคืนเงินตรา และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้ความตกลง CMIM มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาวะการณ์ของประเทศสมาชิกและภาวะเศรษฐกิจและการเงินของโลก

ภาพที่ 1: แผนผังการดำเนินการโดยสรุป

3.2 การเพิ่มประสิทธิผลของมาตรการ CMIM ของประเทศสมาชิกอาเซียน+3

สืบเนื่องจากปัญหาวิกฤตินี้ สาธารณะของประเทศในสหภาพยุโรปที่ยังไม่คลี่คลาย และความกังวลต่อการชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐฯ ตลอดจนความผันผวนของเงินทุนเคลื่อนย้ายในปี 2554 ซึ่งถือเป็นความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาค ส่งผลให้ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 เห็นถึงความจำเป็นในการเพิ่มประสิทธิผลของมาตรการ CMIM เพื่อให้สามารถเป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากความตกลง CMIM ที่มีผลบังคับใช้ไปตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2553 นั้น วงเงินในการให้ความช่วยเหลือยังมีขนาดเล็ก และกลไกของ CMIM ในการให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกมีลักษณะที่เป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อประเทศสมาชิกประสบปัญหาสภาพคล่องหรือปัญหาดุลการชำระเงิน กล่าวคือ มีหน้าที่หลักในการแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจ (Crisis Resolution Mechanism) แต่ยังไม่มียกลไกสำหรับการให้ความช่วยเหลือเพื่อป้องกันวิกฤติเศรษฐกิจ (Crisis Prevention Function) ซึ่งถือว่ามีความสำคัญสำหรับการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค เช่นกัน

ดังนั้น ในการประชุม AFMM+3 ครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2554 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน+3 ได้เห็นควรให้ทำการศึกษา รูปแบบของ CMIM เพิ่มเติมเพื่อให้มีกลไกการให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกในลักษณะที่เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ รวมถึงการศึกษาขนาดกองทุน CMIM ที่เหมาะสม ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 จึงได้หารือร่วมกันเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของ CMIM จากนั้น ในการประชุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและผู้ว่าการธนาคารกลางอาเซียน+3 (ASEAN+3 Finance Ministers and Central Bank Governors' Meeting: AFMGM+3)⁷ เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2555 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบแนวทางการเพิ่มประสิทธิผลของ CMIM และดำเนินการแก้ไขความตกลง CMIM โดยที่ประชุม AFMGM+3 เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2556 ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย ได้เห็นชอบหลักการของร่างความตกลง CMIM ฉบับปรับปรุงแล้ว จากนั้น ประเทศสมาชิกจะต้องดำเนินการภายในในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความตกลงฉบับปรับปรุงมีผลบังคับใช้ ซึ่งความตกลง CMIM ฉบับปรับปรุงนี้ จะใช้ทดแทนความตกลง CMIM ฉบับปัจจุบัน โดยความตกลง CMIM ฉบับปรับปรุง มีสาระสำคัญที่แตกต่างไปจากความตกลง CMIM ดังนี้

3.2.1 การเพิ่มขนาดวงเงินของ CMIM

CMIM ควรจะต้องมีขนาดที่ใหญ่เพียงพอในการให้ความช่วยเหลือสมาชิก ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 จึงตกลงในการเพิ่มขนาดของ CMIM เป็น 2 เท่าจากเดิมที่มีขนาด 120 พันล้านเหรียญสหรัฐ เป็น 240 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยให้การลงเงินของสมาชิกมีสัดส่วนเช่นเดิม กล่าวคือ ประเทศสมาชิกอาเซียนมีวงเงินสมทบในสัดส่วนร้อยละ 20 ของ CMIM หรือเท่ากับ 48 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในขณะที่กลุ่มประเทศ +3 (รวมฮ่องกง) มีวงเงินสมทบในสัดส่วนร้อยละ 80 ของ CMIM หรือเท่ากับ 192 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยแต่ละประเทศสมาชิกจะเพิ่มวงเงินสมทบใน CMIM

⁷ ปี 2555 เป็นปีแรกที่ผู้ว่าการธนาคารกลางอาเซียน+3 เข้าร่วมการประชุมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และได้มีการเปลี่ยนชื่อการประชุมจาก AFMM+3 เป็น AFMGM+3 เพื่อให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของที่ประชุม

เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าจากเดิม ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีวงเงินสมทบใน CMIM หรือจะต้องผูกพันเงินทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 9.104 พันล้านเหรียญสหรัฐ จากเดิม 4.552 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งเป็นวงเงินสมทบของประเทศอาเซียนใหญ่ 5 ประเทศ และสำหรับอำนาจหรือสิทธิในการออกเสียง (Voting Power) ให้มีการคงไว้เช่นเดิม (รายละเอียดของสัดส่วนการสมทบเงินใน CMIM ภายใต้ความตกลง CMIM ฉบับปรับปรุงที่มีขนาด 240 พันล้านเหรียญสหรัฐ ของประเทศสมาชิกปรากฏตามตารางที่ 3)

3.2.2 การเพิ่มสัดส่วนที่ไม่เชื่อมโยงกับโครงการเข้ารับความช่วยเหลือของ IMF (IMF De-linked Portion)

สำหรับจำนวนเงินสูงสุดในการแลกเปลี่ยนเงินตรา หรือโคตาการขอรับความช่วยเหลือใน CMIM ฉบับปรับปรุงนั้นจะมีสัดส่วนเท่าเดิม อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกเห็นว่า CMIM จะมีประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้นหากมีการเพิ่ม IMF De-linked Portion เนื่องจากจะทำให้สมาชิกสามารถขอรับความช่วยเหลือทางการเงินในช่วงแรกได้ในจำนวนที่มากขึ้น อันเป็นการเพิ่มความยืดหยุ่นในการให้ความช่วยเหลือของ CMIM และเพิ่มอำนาจในการบริหารจัดการเงินสมทบของสมาชิกโดยลดระดับของการผูกติดกับ IMF ลง โดยประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ได้ตกลงที่จะเพิ่มสัดส่วน IMF De-linked Portion ที่สมาชิกจะสามารถขอรับความช่วยเหลือจากร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 30 ของจำนวนเงินสูงสุดที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะขอรับความช่วยเหลือได้จาก CMIM ทั้งนี้ ในปี 2557 อาจมีการพิจารณาทบทวนสัดส่วนให้เพิ่มเป็นร้อยละ 40 ได้

ตารางที่ 3: สัดส่วนการสมทบเงินใน CMIM ที่มีขนาด 240 พันล้านเหรียญสหรัฐของประเทศสมาชิก

	จำนวนเงินสมทบ		ตัวคูณ การซื้อ	จำนวน สูงสุดใน ความ ช่วยเหลือ ทาง การเงิน	สิทธิ ลงคะแนน ทั่วไป	สิทธิ ลงคะแนน ตาม เงินสมทบ	สิทธิลงคะแนนทั้งหมด	
	เหรียญสหรัฐ (พันล้าน)	(ร้อยละ)					(จำนวน เสียง)	(จำนวน เสียง)
จีน	76.80	32.0	0.5	34.20	3.20	68.40	71.60	25.43
	เงิน (ไม่รวม ฮ่องกง) 68.40							
	ฮ่องกง 8.40		2.5	6.30	0.00	8.40	8.40	2.98
ญี่ปุ่น	76.80	32.00	0.5	38.40	3.20	76.80	80.00	28.41
เกาหลี	38.40	16.00	1	38.40	3.20	38.40	41.60	14.77
รวมกลุ่ม+ 3	192.00	80.00		117.30	9.60	192.00	201.60	71.59
อินโดนีเซีย	9.104	3.793	2.5	22.76	3.20	9.104	12.304	4.369
ไทย	9.104	3.793	2.5	22.76	3.20	9.104	12.304	4.369
มาเลเซีย	9.104	3.793	2.5	22.76	3.20	9.104	12.304	4.369
สิงคโปร์	9.104	3.793	2.5	22.76	3.20	9.104	12.304	4.369
ฟิลิปปินส์	9.104	3.793	2.5	22.76	3.20	9.104	12.304	4.369
เวียดนาม	2.00	0.833	5	10.00	3.20	2.00	5.20	1.847
กัมพูชา	0.24	0.100	5	1.20	3.20	0.24	3.44	1.222
เมียนมาร์	0.12	0.050	5	0.60	3.20	0.12	3.32	1.179
บรูไน	0.06	0.025	5	0.30	3.20	0.06	3.26	1.158
สปป. ลาว	0.06	0.025	5	0.30	3.20	0.06	3.26	1.158
รวมอาเซียน	48.00	20.00		126.20	32.00	48.000	80.00	28.41
รวมทั้งหมด	240.00	100.00		243.50	41.60	240.00	281.60	100.00

3.2.3 กลไกการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อป้องกันการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ (Crisis Prevention Facility) ของ CMIM

ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้กลไก CMIM สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกเพื่อป้องกันมิให้ประเทศสมาชิกประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ (Crisis-Prevention Function) เพิ่มเติมจากกลไกเดิมที่มีขึ้นเฉพาะสำหรับการให้ความช่วยเหลือเมื่อประเทศสมาชิกประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและเผชิญกับปัญหาของการขาดสภาพคล่องหรือปัญหาด้านดุลการชำระเงินแล้ว (Crisis Resolution Mechanism หรือ Post-Crisis Function) เนื่องจากการป้องกันมิให้ประเทศสมาชิกประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจจะเป็นการป้องกันผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่จะลุกลามไปยังประเทศสมาชิกอื่นๆ ซึ่งจะช่วยต่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของภูมิภาค ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 จึงได้ตกลงที่จะมีกลไกเพิ่มเติมสำหรับการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศสมาชิกที่มีแนวโน้มจะประสบปัญหาดุลการชำระเงินหรือขาดสภาพคล่องระยะสั้น ก่อนที่ประเทศสมาชิกจะเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจ และให้ใช้ชื่อกลไกที่จัดตั้งขึ้นเพิ่มเติมว่า “CMIM Precautionary Line (CMIM-PL)” และให้ใช้คำว่า “CMIM Stability Facility (CMIM-SF)” สำหรับความช่วยเหลือเมื่อประเทศสมาชิกประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจแล้ว ตามกลไกเดิมของ CMIM

ทั้งนี้ ในการให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกเพื่อป้องกันปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ หรือ CMIM-PL นั้น ประเทศสมาชิกจะต้องเป็นประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง มีการดำเนินการนโยบายที่ดี โดยเมื่อได้รับความช่วยเหลือจาก CMIM แล้ว จะไม่เข้าสู่วิกฤตเศรษฐกิจ และสามารถที่จะจ่ายเงินคืนให้แก่สมาชิกได้ ดังนั้น ในการให้ความช่วยเหลือในกรณีของ CMIM-PL จึงได้มีการกำหนดเงื่อนไขในการพิจารณาช่วยเหลือ โดยจะพิจารณาคุณสมบัติ (Qualification Criteria) ของประเทศสมาชิกใน 5 ประการ ได้แก่ (1) สถานะการเงินระหว่างประเทศและการเข้าถึงตลาด (External Position and Market Access) (2) นโยบายการคลัง (3) นโยบายการเงิน (4) เสถียรภาพด้านการเงินและการกำกับดูแล และ (5) ความพอเพียงของข้อมูล (Data Adequacy) ทั้งนี้ เงื่อนไขดังกล่าว เป็นเงื่อนไขเดียวกับเงื่อนไขการให้ Credit Line ของ IMF

3.2.4 การขยายระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือของ CMIM และอัตราดอกเบี้ย

ระยะเวลาในความช่วยเหลือทางการเงินภายใต้ความตกลง CMIM มีระยะเวลาในการช่วยเหลือรวม 1-2 ปี (สูงสุด 1 ปี สำหรับ IMF De-Linked Portion และสูงสุด 2 ปี สำหรับ IMF Linked-Portion) ซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้น โดยหากประเทศสมาชิกประสบวิกฤตเศรษฐกิจ อาจต้องใช้ระยะเวลามากกว่า 1-2 ปี ในการแก้ไขปัญหา ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิผลของ CMIM ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 จึงมีความเห็นร่วมกันที่จะขยายระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือแต่ละครั้ง (Maturity) และขยายระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือทางการเงินรวม (Supporting Periods) ดังนี้

3.2.4.1 ในกรณีของ CMIM-SF แบ่งเป็น

- (1) ส่วนที่เชื่อมโยงกับ IMF (IMF Linked Portion) ขยายระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือ (Maturity) จากครั้งละ 90 วัน เป็น 1 ปี (ต่ออายุได้ 2 ครั้ง) รวมระยะเวลาให้ความช่วยเหลือเป็น 3 ปี (จากเดิม 2 ปี)
- (2) ส่วนที่ไม่เชื่อมโยงกับ IMF (IMF De-linked Portion) ขยายระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือ (Maturity) จากครั้งละ 90 วัน เป็น 6 เดือน (ต่ออายุได้ 3 ครั้ง) รวมระยะเวลาให้ความช่วยเหลือเป็น 2 ปี (จากเดิม 1 ปี)

3.2.4.2 ในกรณีของ CMIM-PL กำหนดระยะเวลาในการเปิดวงเงินให้ความช่วยเหลือ (Duration of Swap Line) เป็นเวลา 6 เดือน และต่ออายุได้ 3 ครั้ง รวมระยะเวลาให้ความช่วยเหลือไม่เกิน 2 ปี แบ่งเป็น

- (1) ส่วนที่เชื่อมโยงกับ IMF (IMF Linked Portion) กำหนดระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือ (Maturity) ครั้งละ 1 ปี (ไม่สามารถต่ออายุการเบิกถอนได้)
- (2) ส่วนที่ไม่เชื่อมโยงกับ IMF (IMF De-linked Portion) กำหนดระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือ (Maturity) ครั้งละ 6 เดือน (ไม่สามารถต่ออายุการเบิกถอนได้)

โดยอัตราดอกเบี้ยในการเบิกถอนเงินภายใต้ความตกลง CMIM ฉบับปรับปรุงสำหรับกรณี CMIM-SF จะเป็นไปตามตารางที่ 4 (อัตราดอกเบี้ยกรณีการเบิกถอนเงินในส่วนที่เชื่อมโยงกับ IMF) และ ตารางที่ 5 (อัตราดอกเบี้ยกรณีการเบิกถอนเงินในส่วนที่ไม่เชื่อมโยงกับ IMF) ส่วนในการคิดอัตราดอกเบี้ยสำหรับ CMIM-PL จะไม่มีการปรับสูงขึ้นเป็นขั้นบันไดตามระยะเวลาการได้รับความช่วยเหลือ แต่จะให้ มีอัตราดอกเบี้ยคงที่อยู่ที่ LIBOR+150 Basis Points เนื่องจากในกรณีนี้ ได้มีเงื่อนไขของการที่ ประเทศสมาชิกได้มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดีและมีการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจมหภาคที่เหมาะสมแล้วตามคุณสมบัติที่ได้กำหนดเป็นเงื่อนไขของการให้เบิกถอนเงินในกรณี CMIM-PL ไว้แล้ว ประกอบกับกรณี CMIM-PL จะไม่มีการต่ออายุการเบิกถอน

ทั้งนี้ สำหรับกรณี CMIM-PL จะมีการกำหนดค่าธรรมเนียมในการเปิดวงเงินเครดิต (Commitment Fee) จำนวนร้อยละ 0.15 ของวงเงินที่ต้องการขอรับความช่วยเหลือ อย่างไรก็ตาม อาจมีการพิจารณาคืนค่าธรรมเนียม (Reimburse) ดังกล่าว ภายหลังจากที่สมาชิกได้ใช้ความช่วยเหลือตามที่ร้องขอนั้นแล้ว รวมทั้งการพิจารณาให้ปรับลดอัตราค่าธรรมเนียม หรือละเว้นการจ่าย (Waive) ค่าธรรมเนียมในบางกรณี

ตารางที่ 4: อัตราดอกเบี้ยกรณีการเบิกถอนเงินในส่วนที่เชื่อมโยงกับ IMF

การเบิกถอนเงิน/การต่ออายุการเบิกถอนเงิน		ส่วนเพิ่มจาก LIBOR
การเบิกถอนเงินครั้งแรก	จาก (และรวมถึง) วันที่ส่งมอบเงินจนถึง (แต่ไม่รวม) วันที่ 180	150 Basis Points
	จาก (และรวมถึง) วันที่ 181 จนถึง (แต่ไม่รวม) วันครบกำหนด	200 Basis Points
การต่ออายุการเบิกถอนเงินครั้งแรก	จาก (และรวมถึง) วันที่ส่งมอบเงินจนถึง (แต่ไม่รวม) วันที่ 180	250 Basis Points
	จาก (และรวมถึง) วันที่ 181 จนถึง (แต่ไม่รวม) วันครบกำหนด	300 Basis Points
การต่ออายุการเบิกถอนเงินครั้งที่สอง	จาก (และรวมถึง) วันที่ส่งมอบเงินจนถึง (แต่ไม่รวม) วันที่ 180	300 Basis Points
	จาก (และรวมถึง) วันที่ 181 จนถึง (แต่ไม่รวม) วันครบกำหนด	300 Basis Points

ตารางที่ 5: อัตราดอกเบี้ยกรณีการเบิกถอนเงินในส่วนที่ไม่เชื่อมโยงกับ IMF

การเบิกถอนเงิน/การต่ออายุการเบิกถอนเงิน	ส่วนเพิ่มจาก LIBOR
การเบิกถอนเงินครั้งแรก	150 Basis Points
การต่ออายุการเบิกถอนเงินครั้งแรก	200 Basis Points
การต่ออายุการเบิกถอนเงินครั้งที่สอง	250 Basis Points
การต่ออายุการเบิกถอนเงินครั้งที่สาม	300 Basis Points

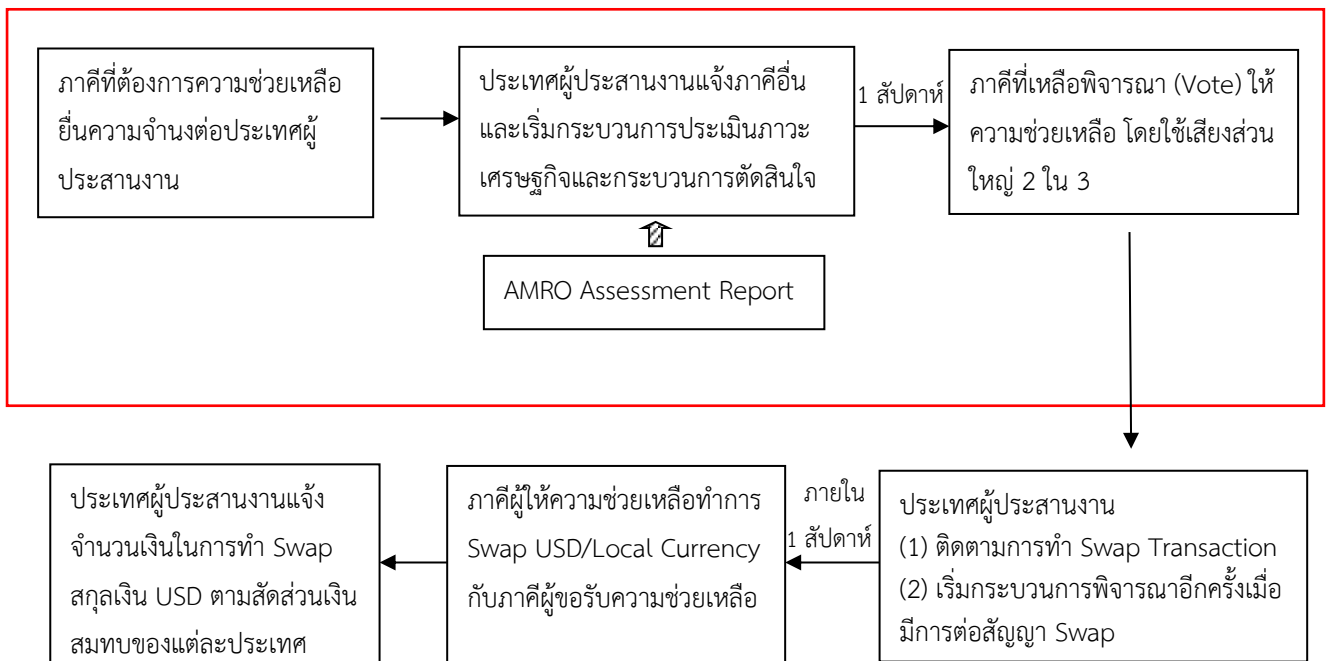
3.2.5 กระบวนการและขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือ

ความตกลง CMIM ฉบับปรับปรุง ได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิก โดยในกรณีของ CMIM-SF จะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในความตกลง CMIM ฉบับเดิม กล่าวคือประเทศสมาชิกผู้ให้ความช่วยเหลือจะต้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเงินตราภายใน 1 สัปดาห์หลังจากที่ ELDMB ได้ให้ความเห็นชอบ และในกรณี CMIM-PL ประเทศสมาชิกผู้ให้ความช่วยเหลือจะต้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องในการเปิดดวงเงิน ภายใน 1 สัปดาห์หลังจากที่กลุ่มประเทศผู้ประสานงานได้เวียนหนังสือแจ้งขอใช้วงเงินการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ โดย ELDMB จะเป็นพิจารณาอนุมัติความช่วยเหลือโดย ซึ่งจะต้องได้รับการอนุมัติโดยมีเสียง 2 ใน 3 ของคะแนนออกเสียงทั้งหมด ทั้งนี้ ขั้นตอนการดำเนินการให้ความช่วยเหลือจะต้องแล้ว

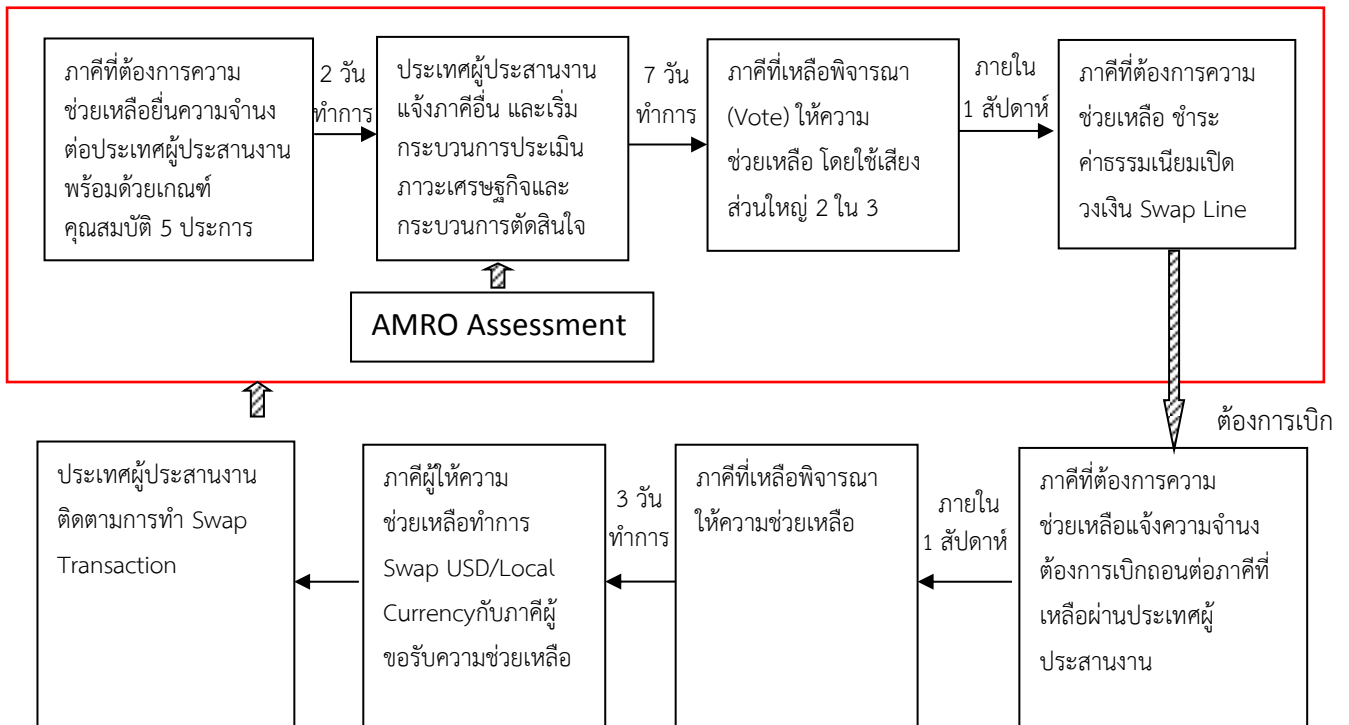
เสร็จภายใน 2 สัปดาห์ และภายหลังจากมีการอนุมัติการให้ความช่วยเหลือแล้ว จะเกิดธุรกรรมการแลกเปลี่ยนเงินตรา (กรณี CMIM-SF) หรือการเปิดวงเงินสำหรับการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (กรณี CMIM-PL)

สรุปกระบวนการและขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือปรากฏตามภาพที่ 2 (กระบวนการและขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือในกรณี CMIM-SF) และภาพที่ 3 (กระบวนการและขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือในกรณี CMIM-PL)

ภาพที่ 2: กระบวนการและขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือในกรณี CMIM-SF

ภาพที่ 3: กระบวนการและขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือในกรณี CMIM-PL

3.3 ความมีประสิทธิภาพของ CMIM ในการทำหน้าที่เป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค และข้อจำกัดของ CMIM

3.3.1 ขนาดของ CMIM และ IMF-Delinked Portion

ภายใต้ความตกลง CMIM ฉบับปรับปรุง ซึ่งได้มีการเพิ่มขนาดของวงเงินสมทบใน CMIM เป็น 240 พันล้านเหรียญสหรัฐ และได้มีการปรับสัดส่วนของ IMF-Delinked Portion ขึ้นจากร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 30 และอาจมีการพิจารณาปรับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 40 นั้น จะช่วยให้ CMIM เป็นกลไกที่สามารถรองรับวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคได้ดีขึ้น โดยประเทศสมาชิกจะมีวงเงินมากขึ้นในการได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสมาชิกเมื่อเผชิญกับปัญหาสภาพคล่องทางการเงินซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจต่อประเทศสมาชิกอื่นอันเป็นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของภูมิภาคได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ สามารถสรรพวงเงินสำหรับการรับความช่วยเหลือจาก CMIM ได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6: จำนวนวงเงินสมทบและวงเงินในการได้รับความช่วยเหลือจาก CMIM

ประเทศสมาชิก อาเซียน+3	จำนวนเงินสมทบ (พันล้าน USD)	โควตาการ ขอรับความ ช่วยเหลือ (เท่า)	จำนวนสูงสุดในการ รับความช่วยเหลือ ทางการเงิน (พันล้าน USD)	จำนวนในการรับความช่วยเหลือในส่วนIMF- Delinked Portion		
				กรณี 20%	กรณี 30%	กรณี 40%
				(พันล้าน USD)		
จีน	68.4	0.5	34.2	6.84	10.26	13.68
ฮ่องกง	8.4	2.5	เฉพาะ IMF- Delinked Portion	4.2	6.3	8.4
ญี่ปุ่น	76.8	0.5	38.4	7.68	11.52	15.36
เกาหลีใต้	38.4	1.0	38.4	7.68	11.52	15.36
อินโดนีเซีย	9.104	2.5	22.76	4.552	6.828	9.104
ไทย	9.104	2.5	22.76	4.552	6.828	9.104
มาเลเซีย	9.104	2.5	22.76	4.552	6.828	9.104
สิงคโปร์	9.104	2.5	22.76	4.552	6.828	9.104
ฟิลิปปินส์	9.104	2.5	22.76	4.552	6.828	9.104
เวียดนาม	2.00	5.0	10	2.0	3.0	4.0
กัมพูชา	0.24	5.0	1.2	0.24	0.36	0.48
พม่า	0.12	5.0	0.6	0.12	0.18	0.24
บรูไน	0.06	5.0	0.3	0.06	0.09	0.12
สปป.ลาว	0.06	5.0	0.3	0.06	0.09	0.12

อย่างไรก็ตาม ขนาดของ CMIM ที่ 240 พันล้านเหรียญสหรัฐ ยังถือว่ามีความค่อนข้างเล็ก ซึ่งจะเป็นข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิก โดยเฉพาะเมื่อยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีความเชื่อมโยงอยู่กับการเข้าร่วมโครงการเข้ารับความช่วยเหลือของ IMF ซึ่งทำให้วงเงินของจำนวนเงินที่จะได้รับความช่วยเหลือในกรณีที่ไม่มีการเข้าร่วมโครงการเข้ารับความช่วยเหลือของ IMF (IMF-Delinked Portion) มีขนาดเล็กลงไปกว่าวงเงินสูงสุดที่ประเทศสมาชิกจะได้รับความช่วยเหลือ

ทั้งนี้ สามารถวิเคราะห์ถึงข้อจำกัดของขนาดของ CMIM ได้ เมื่อเปรียบเทียบกับตัวอย่างขนาดของความต้องการความช่วยเหลือในรูปสกุลเงินเหรียญสหรัฐที่ผ่านมาในอดีต โดยในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคเอเชียในช่วงปี 2540-2541 ประเทศไทยและอินโดนีเซียได้ขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจากองค์การการเงินระหว่างประเทศและประเทศอื่นๆ รวมเป็นเงินจำนวน 17.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ และ 40 พันล้านเหรียญสหรัฐ ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศเกาหลีใต้ได้จัดทำความตกลงในการแลกเปลี่ยนเงิน (Swap Agreement) กับธนาคารกลางของสหรัฐฯ เพื่อ

รับความช่วยเหลือทางการเงินเป็นจำนวน 30 พันล้านเหรียญสหรัฐ เมื่อเดือนตุลาคม 2551 ในช่วงที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจโลก จะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าวงเงินสูงสุดที่สามารถได้รับความช่วยเหลือทางการเงินของ CMIM จะมากกว่าความต้องการความช่วยเหลือในกรณีของประเทศไทยและเกาหลีใต้ (วงเงินสูงสุดของประเทศไทยเท่ากับ 22.76 พันล้านเหรียญสหรัฐ และวงเงินสูงสุดของประเทศเกาหลีใต้เท่ากับ 38.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ) แต่หากทั้งสองประเทศไม่ได้เข้า IMF Program วงเงินที่ทั้งสองประเทศจะได้รับความช่วยเหลือ (จำนวนในการได้รับความช่วยเหลือในส่วน IMF-Delinked Portion) จะไม่เพียงพอต่อความต้องการ กล่าวคือ ในกรณี IMF-Delinked Portion เท่ากับร้อยละ 30 ประเทศไทยจะสามารถที่จะเบิกถอนได้เพียง 6.828 พันล้านเหรียญสหรัฐ และประเทศเกาหลีใต้สามารถที่จะเบิกถอนได้ 11.52 พันล้านเหรียญสหรัฐ และในกรณี IMF-Delinked Portion เท่ากับร้อยละ 40 ประเทศไทยจะสามารถที่จะเบิกถอนได้ 9.104 พันล้านเหรียญสหรัฐ และประเทศเกาหลีใต้สามารถที่จะเบิกถอนได้ 15.36 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งยังคงไม่เพียงพอกับวงเงินที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ และสำหรับประเทศอินโดนีเซียนั้น วงเงินสูงสุดที่สามารถได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจาก CMIM เท่ากับ 22.76 พันล้านเหรียญสหรัฐ ยังคงน้อยกว่าจำนวนเงินที่อินโดนีเซียรับความช่วยเหลือเมื่อครั้งเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในช่วงปี 2540-2541

ในกรณีของประเทศไทยในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคเอเชียปี 2540-2541 ที่ประเทศไทยได้ขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจำนวน 17.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ นั้น สามารถสรุปแหล่งที่มาของความช่วยเหลือทางการเงินได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7: การขอรับความช่วยเหลือทางการเงินของไทย เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2540

	พันล้านเหรียญสหรัฐ
กองทุนการเงินระหว่างประเทศ	4
ธนาคารโลก	1.5
ธนาคารพัฒนาเอเชีย	1.2
ญี่ปุ่น	4
จีน	1
ออสเตรเลีย ฮองกง มาเลเซีย สิงคโปร์	4
อินโดนีเซีย บรูไน เกาหลีใต้	1.5
รวม	17.2

จะเห็นได้ว่าความช่วยเหลือทางการเงินมาจากหลายแหล่ง ดังนั้น CMIM จะเป็นอีกกลไกหนึ่งที่จะเข้ามาช่วยเหลือเพิ่มเติมโดยเป็นส่วนเสริมความช่วยเหลือทางการเงินที่ได้รับจากองค์การการเงินระหว่างประเทศตามวัตถุประสงค์ที่จัดตั้ง อย่างไรก็ตาม CMIM ยังมีขนาดไม่ใหญ่เพียงพอที่จะให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกเพียงลำพัง และยังมีความเชื่อมโยงค่อนข้างมากกับ IMF

ทั้งนี้ การดำเนินการเพื่อลดความเชื่อมโยงกับ IMF จะช่วยให้ CMIM มีความยืดหยุ่นในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินกับประเทศสมาชิกได้มากขึ้น การกำหนดเงื่อนไขที่การให้ความช่วยเหลือเต็มจำนวนของ CMIM จะต้องเชื่อมโยงกับโครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินของ IMF ยังคงเป็นข้อจำกัดสำคัญของ CMIM เนื่องจากเงินส่วนใหญ่ที่ผูกพันไว้ในวงเงินสมทบของประเทศสมาชิกไม่สามารถนำมาใช้ในการให้ความช่วยเหลือสมาชิกได้ การดำเนินการเพิ่มสัดส่วนที่ไม่เชื่อมโยงกับ IMF จึงเป็นสิ่งจำเป็นในอนาคต โดยประเด็นสำคัญที่จะเข้ามาช่วยให้การขอความช่วยเหลือทางการเงินจาก CMIM ลดความเชื่อมโยงกับ IMF ได้นั้น คือการพัฒนาศักยภาพของหน่วยระวางภัยเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนเอง ซึ่งในที่นี้ได้แก่ สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจมหภาคของภูมิภาคอาเซียน+3 หรือ AMRO

สำหรับขนาดของ CMIM ที่ 240 พันล้านเหรียญสหรัฐนี้ หากประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศมีความต้องการเบิกถอนเงินเต็มวงเงินสูงสุดที่สามารถขอรับความช่วยเหลือจาก CMIM (รวม 10 ประเทศเท่ากับ 126.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ) CMIM ยังมีความสามารถที่จะให้ความช่วยเหลือสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศไทย เนื่องจากกลุ่มประเทศ+3 มีวงเงินสมทบที่ผูกพันไว้สำหรับ CMIM ในจำนวนที่สูงกว่า (กลุ่มประเทศ+3 มีวงเงินสมทบที่ผูกพันไว้สำหรับ CMIM รวม 192 พันล้านเหรียญสหรัฐ) แต่ CMIM จะมีจำนวนเงินสมทบไม่เพียงพอสำหรับกรณีหากมีความต้องการเงินช่วยเหลือเต็มจำนวนจากประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศและอีก 1 ประเทศสมาชิกจากกลุ่มประเทศ+3 และหากเป็นกรณีที่กลุ่มประเทศ+3 เป็นผู้เผชิญกับวิกฤติเศรษฐกิจ วงเงินสมทบจากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีเพียงพอที่จะสามารถช่วยเหลือสมาชิกจากกลุ่มประเทศ+3 ได้เพียง 2 ประเทศ ซึ่งแสดงถึงข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินของ CMIM

3.3.2 รูปแบบการสมทบเงินใน CMIM

ปัจจุบันรูปแบบของการผูกพันวงเงินใน CMIM จะเป็นลักษณะของการยืนยันผูกพันเงินสมทบ (Earmarking) โดยไม่มีการลงเงินจริง (Standby Facility) ซึ่งเป็นรูปแบบเดียวกับความตกลงแลกเปลี่ยนเงินตราอาเซียน (ASEAN Swap Arrangement: ASA) และความตกลงแลกเปลี่ยนเงินตราทวิภาคี (Bilateral Swap Arrangements: BSAs) โดยผู้ว่าการธนาคารกลางจะลงนามในหนังสือยืนยันการสมทบเงิน (Commitment Letter) เพื่อยืนยันการสมทบเงินตามวงเงินที่ผูกพันของแต่ละประเทศ โดยจะมีผลเป็นเพียงภาระผูกพันเนื่องจากยังไม่มีกรอบการลงทุนสำรองระหว่างประเทศ จำนวนเงินทุนสำรองระหว่างประเทศของแต่ละประเทศที่ตกลงภายใต้รูปแบบ Earmarking จะถือว่าเป็นเงินทุนสำรองระหว่างประเทศอยู่ในช่วงปกติ (Peacetime) และจะลดลงก็ต่อเมื่อมีประเทศสมาชิกขอรับความช่วยเหลือจำนวนดังกล่าว ซึ่งกรณีของ CMIM นั้น เมื่อมีการอนุมัติการให้ความช่วยเหลือจึงจะเกิดธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศระหว่างประเทศที่ขอรับความช่วยเหลือและประเทศที่ให้ความช่วยเหลือ เนื่องจากรูปแบบในการสมทบเงินใน CMIM นี้ ยังไม่มีการลงเงินจริง และภายใต้ความตกลง CMIM ยังอนุญาตให้สมาชิกสงวนสิทธิจากการเข้าร่วมในการให้ความช่วยเหลือ จึงทำให้เมื่อเกิดความต้องการเบิกถอนเงินจริงภายใต้ความตกลง CMIM วงเงินที่มีอยู่สำหรับการให้ความช่วยเหลือจะมีอยู่น้อยกว่า 240 พันล้านเหรียญสหรัฐได้

3.3.3 กลไกในการให้ความช่วยเหลือของ CMIM

การจัดตั้งกลไกใหม่ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อป้องกันการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ (Crisis-Prevention Facility) หรือที่เรียกว่า CMIM Precautionary Line (CMIM-PL) เป็นการเพิ่มประสิทธิผลที่สำคัญของ CMIM เนื่องจากจะเป็นการเพิ่มช่องทางในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิก ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการป้องกันการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งป้องกันการเกิดผลกระทบและการส่งต่อไปยังเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอื่นและของภูมิภาค และถือเป็นการยกระดับ CMIM ให้มีกลไกให้ความช่วยเหลือทางการเงินเช่นเดียวกับกลไกที่ IMF มี

3.3.4 กระบวนการและระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศสมาชิก

การขยายระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือ (Maturity) และขยายระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินรวม (Supporting Period) ของ CMIM ทั้งในส่วนที่เชื่อมโยงกับ IMF (IMF Linked Portion) และในส่วนที่ไม่เชื่อมโยงกับ IMF (IMF De-linked Portion) นั้น มีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ CMIM โดยเป็นการเพิ่มความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบายทางการเงินให้แก่ประเทศสมาชิก เนื่องจากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจอาจมีความยืดหยุ่น และประเทศสมาชิกอาจต้องการเวลาในการดำเนินการแก้ไขในระยะเวลาที่ยาวขึ้น

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้ได้อธิบายถึงพัฒนาการของมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ไปสู่การเป็นพหุภาคี (CMIM) ซึ่งมีพัฒนามาจากมาตรการริเริ่มเชียงใหม่ (Chiang Mai Initiative: CMI) ที่ได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี 2543 อันเนื่องมาจากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคเอเชียในช่วงปี 2540-2541 ซึ่ง CMIM ถือเป็นกลไกความร่วมมือทางการเงินที่ออกมาเป็นรูปธรรมที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย และถือเป็นก้าวแรกของการมีกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาค โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ (1) เพื่อแก้ไขปัญหาดุลการชำระเงินและปัญหาการขาดสภาพคล่องระยะสั้นในภูมิภาค และ (2) เพื่อเป็นส่วนเสริมจากดำเนินการทางการเงินระหว่างประเทศอื่นๆ ที่มีอยู่

การจัดทำความตกลง CMIM จะทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 มีทางเลือกเพิ่มเติมสำหรับความช่วยเหลือทางการเงินในกรณีที่ประเทศประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องระยะสั้น หรือปัญหาการขาดดุลการชำระเงิน ซึ่งหากไม่ได้รับความช่วยเหลือโดยเร็วอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และอาจก้าวเข้าสู่วิกฤติเศรษฐกิจและการเงินของภูมิภาคได้ โดยการศึกษานี้ ได้สรุปสาระสำคัญของความตกลง CMIM และการเพิ่มประสิทธิผลของ CMIM ผ่านความตกลง CMIM ฉบับปรับปรุง และวิเคราะห์ถึงควมมีประสิทธิผลของ CMIM ในการทำหน้าที่เป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค และข้อจำกัดของ CMIM โดยพบว่าขนาดของ CMIM ที่ 240 พันล้านเหรียญสหรัฐ ยังถือว่ามีความค่อนข้างเล็ก ซึ่งจะเป็นข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิก โดยเฉพาะเมื่อยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีความเชื่อมโยงอยู่กับการเข้าร่วมโครงการเข้ารับความช่วยเหลือของ IMF ซึ่งทำให้วงเงินของจำนวนเงินที่จะได้รับความช่วยเหลือในกรณีที่ไม่มีกรเข้าร่วมโครงการเข้ารับความช่วยเหลือของ IMF (IMF-Delinked Portion) มีขนาดเล็กลงไปกว่าวงเงินสูงสุดที่ประเทศสมาชิกจะได้รับความช่วยเหลือ และการที่การลงเงินของ CMIM ยังอยู่ในลักษณะของการยืนยันผูกพันเงินสมทบ (Earmarking) โดยไม่มีการลงเงินจริง (Standby Facility) อาจทำให้ความเชื่อมั่นต่อกลไก CMIM มีน้อยกว่ากรณีที่มีการเงินลงเงินสมทบจริง อย่างไรก็ตาม กลไก CMIM ได้มีการพัฒนาขึ้นมาเมื่อเปรียบเทียบกับกลไกเดิมของ CMI โดยได้มีการจัดตั้งกลไกให้ CMIM สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกเพื่อป้องกันมิให้ประเทศสมาชิกประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ (Crisis-Prevention Function) เพิ่มเติมจากกลไกเดิมที่มีขึ้นเฉพาะสำหรับการให้ความช่วยเหลือเมื่อประเทศสมาชิกประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจและเผชิญกับปัญหาของการขาดสภาพคล่องหรือปัญหาด้านดุลการชำระเงินแล้ว (Crisis Resolution Mechanism หรือ Post-Crisis Function) ซึ่งถือเป็นการเพิ่มประสิทธิผลที่สำคัญของ CMIM เนื่องจากจะเป็นการเพิ่มช่องทางในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิก ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการป้องกันการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจที่อาจจะเกิดขึ้น รวมทั้งป้องกันการเกิดผลกระทบและการส่งต่อไปยังเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอื่นและของภูมิภาค และถือเป็นการยกระดับ CMIM ให้มีกลไกให้ความช่วยเหลือทางการเงินเช่นเดียวกับกลไกที่

IMF มีด้วย นอกจากนี้ การขยายระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือ (Maturity) และขยายระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินรวม (Supporting Period) ของ CMIM จะเป็นการเพิ่มความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบายทางการเงินให้แก่ประเทศสมาชิก เนื่องจากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจอาจมีความยืดเยื้อ และประเทศสมาชิกอาจต้องการเวลาในการดำเนินการแก้ไขในระยะเวลายาวขึ้น

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กลไก CMIM ของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ได้มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ก็ดี ยังคงมีข้อจำกัดบางประการที่จะสามารถได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกนี้ โดยการพัฒนาการรักษาสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาคผ่าน CMIM ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในระยะปานกลาง (3-5 ปี) ควรมีแนวทางดังนี้

(1) การเพิ่มขนาดของ CMIM และการเพิ่มสัดส่วน IMF-Delinked Portion

จากความตกลง CMIM ฉบับปรับปรุง ที่ CMIM มีขนาดเท่ากับ 240 พันล้านเหรียญสหรัฐ พบว่า CMIM จะมีจำนวนเงินสมทบไม่เพียงพอสำหรับกรณีที่เกิดความต้องการเงินช่วยเหลือเต็มจำนวนจากประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศและอีก 1 ประเทศสมาชิกจากกลุ่มประเทศ+3 และหากเป็นกรณีที่กลุ่มประเทศ+3 เป็นผู้เผชิญกับวิกฤติเศรษฐกิจ วงเงินสมทบจากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีเพียงพอที่จะสามารถช่วยเหลือสมาชิกจากกลุ่มประเทศ+3 ได้เพียง 2 ประเทศ ซึ่งแสดงถึงข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินของ CMIM ซึ่งอาจไม่เพียงพอหากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจขึ้นจริง ดังนั้น การเพิ่มขนาดของ CMIM จึงมีความสำคัญ

ตารางที่ 8 แสดงให้เห็นถึงขนาดของทุนสำรองระหว่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 และสัดส่วนของจำนวนเงินสมทบใน CMIM ต่อทุนสำรองระหว่างประเทศ จะเห็นได้ว่ามีหลายประเทศสมาชิกที่ยังคงมีสัดส่วนของจำนวนเงินสมทบใน CMIM เมื่อเทียบกับทุนสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับที่ต่ำ ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการที่จะเพิ่มวงเงินสมทบใน CMIM ได้ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มขนาดและประสิทธิภาพของ CMIM ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศสมาชิก

นอกจากการเพิ่มขนาดของ CMIM แล้ว การเพิ่มประสิทธิภาพของ CMIM ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศสมาชิกจะทำได้ผ่านการเพิ่มสัดส่วนของ IMF-Delinked Portion หรือยกเลิกสัดส่วน IMF-Delinked Portion เพื่อให้สมาชิกสามารถนำเงินสมทบมาช่วยเหลือระหว่างกันได้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม การได้รับความช่วยเหลือจาก CMIM ยังควรยึดหลักการของการรับความช่วยเหลือในกรณีที่เกิดสภาพคล่องในระยะสั้น แต่หากประเทศสมาชิกมีปัญหาเชิงโครงสร้างมากกว่าปัญหาจากความผันผวนของเงินทุนในระยะสั้น ก็ยังจะต้องมีความจำเป็นที่จะได้รับความช่วยเหลือในระยะยาวจาก IMF ควบคู่กันไป อย่างไรก็ตาม การพิจารณาเพิ่มหรือยกเลิก IMF Delinked Portion จะต้องมีการพิจารณาความพร้อมของหน่วยงานเฝ้าระวังทางเศรษฐกิจและการเงินของภูมิภาค หรือ AMRO ด้วย

ในการเพิ่มวงเงินของ CMIM เพื่อให้มีความสามารถในการให้ความช่วยเหลือทางด้านสภาพคล่องให้แก่ประเทศสมาชิกผ่านการเพิ่มขนาดของวงเงินสมทบจากประเทศสมาชิกอาเซียน+3 และการเพิ่มสัดส่วนของ IMF-Delinked Portion แล้ว ยังอาจสามารถกระทำได้ผ่านการขยายความร่วมมือ CMIM ไปสู่ประเทศอื่นในภูมิภาคในลักษณะของ Contributing Partners ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศอื่นๆ นอกภูมิภาค เช่น อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เข้ามามีส่วนร่วมในการลงเงินใน CMIM อย่างไรก็ตาม การขยายความร่วมมือ CMIM ไปสู่ประเทศอื่นในภูมิภาค จะสามารถส่งผลกระทบต่อตรงกับการบริหารอำนาจของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 ในภูมิภาคได้ จึงอาจเกิดขึ้นได้ยากในทางปฏิบัติ

ตารางที่ 8: ทุนสำรองระหว่างประเทศของสมาชิกอาเซียน+3

ประเทศ	ทุนสำรองระหว่างประเทศ (พันล้านเหรียญสหรัฐ)	as of	สัดส่วนของจำนวนเงินสมทบใน CMIM ต่อทุนสำรองระหว่างประเทศ (ร้อยละ)
จีน	3,841.4	ธันวาคม 2556	1.8
ฮ่องกง	315.9	กุมภาพันธ์ 2557	2.7
ญี่ปุ่น	1,248.0	มกราคม 2557	6.2
เกาหลีใต้	346.5	ธันวาคม 2556	11.1
อินโดนีเซีย	102.7	กุมภาพันธ์ 2557	8.9
ไทย	167.5	พฤษภาคม 2557	5.4
มาเลเซีย	129.6	มีนาคม 2557	7.0
สิงคโปร์	272.9	ธันวาคม 2556	3.3
ฟิลิปปินส์	80.3	กุมภาพันธ์ 2557	11.3
เวียดนาม	25.1	มิถุนายน 2556	8.0
กัมพูชา	4.1	กรกฎาคม 2556	5.9
พม่า	7.6	ธันวาคม 2556	1.6
บรูไน	1.5	ธันวาคม 2555	4.0
สปป.ลาว	0.5	มิถุนายน 2556	12.0

ที่มาของทุนสำรองระหว่างประเทศ: AMRO IMF

(2) การเปลี่ยนรูปแบบการลงเงินสมทบใน CMIM

การเพิ่มประสิทธิภาพของ CMIM อีกทางหนึ่งคือการเปลี่ยนรูปแบบการสมทบวงเงินจาก Earmarking มาเป็นการลงเงินสมทบจริง (Real Reserve Pooling) แทน โดยสมาชิกจะนำเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมารวมกันเป็น Reserve Fund ในภาวะปกติ โดยแต่งตั้งบุคคลที่ 3 หรือ

หน่วยงานกลางมาเป็นผู้บริหารการลงทุนของกองทุน ซึ่งควรเป็นการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงน้อย และมีสภาพคล่องสูง โดยแนวทางของการบริหารการลงทุนของกองทุนจะต้องเป็นไปตามแนวทางที่ประเทศสมาชิกร่วมกันกำหนด โดยธนาคารกลางของประเทศสมาชิกจะไม่สามารถบริหารจัดการเงินทุนสำรองระหว่างประเทศในส่วนนี้ได้ อย่างไรก็ตาม จำนวนเงินในกองทุนยังคงถือว่าเป็นเงินทุนสำรองของแต่ละประเทศในภาวะปกติ โดยจะลดลงก็ต่อเมื่อมีการเบิกถอน โดยวิธีการนี้จะเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ประเทศสมาชิกว่า CMIM มีเงินอยู่จริงและพร้อมที่จะนำเงินดังกล่าวมาให้ความช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างทันเวลา ซึ่งจะเป็นการช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประเทศนอกภูมิภาคต่อประเทศในภูมิภาค ซึ่งการลงเงินในลักษณะ Real Reserve Pooling เช่นนี้ จะเป็นลักษณะเดียวกันกับการลงเงินของสมาชิกใน IMF

(3) การเพิ่มบทบาทและศักยภาพของ AMRO

AMRO ควรได้รับการผลักดันให้เป็นองค์การระหว่างประเทศ เนื่องจาก AMRO เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการของ CMIM โดยการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการพิจารณาให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สมาชิกอาเซียน+3 เพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเงินของสมาชิกอาเซียน+3 การเพิ่มศักยภาพของ AMRO จึงมีความสำคัญอย่างมาก การดำเนินการเพื่อยกระดับ AMRO ให้เป็นองค์การระหว่างประเทศจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจว่า ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 จะมีหน่วยงานเฝ้าระวังทางเศรษฐกิจและการเงินของภูมิภาคที่มีศักยภาพ มีความน่าเชื่อถือ และมีสถานะและความสำคัญเท่าเทียมกับองค์กรทางการเงินระหว่างประเทศอื่นๆ รวมทั้งยังสามารถดึงดูดให้บุคลากรที่มีคุณภาพสูงมาทำงาน ซึ่งจะเพิ่มศักยภาพของ AMRO ในการวิเคราะห์และติดตามภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก การประเมินความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาค และการเสนอแนะนโยบายที่เกี่ยวข้องให้แก่ประเทศสมาชิก

เมื่อ AMRO มีการพัฒนาศักยภาพและมีขีดความสามารถในการดำเนินงานได้ทัดเทียมกับองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะ IMF แล้ว จะช่วยสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียน+3 มีแหล่งเงินจาก CMIM ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินให้ความช่วยเหลือแหล่งสุดท้ายของภูมิภาค (Regional Lender of Last Resort) แทนการขอรับความช่วยเหลือจาก IMF หรือขอรับความช่วยเหลือทางการเงินผ่านทางความตกลงแลกเปลี่ยนเงินตราภูมิภาค (BSA)

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

เนื่องจากกลไก CMIM อยู่ภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 แนวทางในการดำเนินการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพของ CMIM จึงจะต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของประเทศสมาชิก ดังนั้น ในการดำเนินการจะต้องมีความชัดเจนในท่าทีของประเทศไทย ซึ่งจะต้องมีการหารือกันอย่างรอบคอบระหว่างหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับความตกลง CMIM ซึ่งรวมถึง กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ประเทศจะได้รับเป็นสำคัญ หลังจากนั้น จะต้องมีการหารือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ เพื่อให้ได้ท่าทีที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของ

ประเทศสมาชิกอาเซียนโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะได้รับ ก่อนที่จะมีการเจรจา
กับกลุ่มประเทศ+3 โดยในขั้นตอนสุดท้ายนี้ จะคำนึงถึงประโยชน์ที่ประเทศสมาชิกในภูมิภาค
อาเซียน+3 จะได้รับร่วมกันสูงสุด

บรรณานุกรม

- Asami, Tadaihiro. 2005. "Chiang Mai Initiative as the Foundation of Financial Stability in East Asia". Institute for International Monetary Affairs.
- Jang, Hong Bum. 2011. "Financial Integration and Cooperation in East Asia: Assessment of Recent Developments and Their Implications." IMES Discussion Paper No. 2011-E-5. Institute for Monetary and Economic Studies. Bank of Japan.
- Jung, Jee-Young. 2008. "Regional Financial Cooperation in Asia: Challenges and Path to Development." BIS Papers No. 42, p. 120-135.
- Kawai, Masahiro. 2009. "Reform of the International Financial Architecture: An Asian Perspective." ADBI Working Paper No.167. Asian Development Bank Institute.
- Nicolas, Françoise. 2011. "East Asian Regional Economic Integration: A Post-Crisis Update." *Asie. Visions* 43. Center for Asian Studies.
- Rana, Pradumna B. 2002. "Monetary and Financial Cooperation in East Asia: The Chiang Mai Initiative and Beyond." Economics and Research Department Working Paper No. 6. Asian Development Bank.
- Sangsubhan, Kanit and Ekniti Nitithanprapas. 2002. "Regional Financial and Monetary Cooperation in East Asia: Thailand's Perspective." Presented at the PECC Finance Forum Conference, Honolulu, USA, August 11-13, 2002.
- Sussangkarn, Chalongphob. 2002. "East Asian Financial Cooperation: An Assessment of the Rationales." Presented at a Conference on East Asian Cooperation, Organized by the Institute of Asia Pacific Studies and the Center for APEC & East Asian Cooperation, Chinese Academy of Social Sciences, Beijing, China, August 22-23, 2002
- Sussangkarn, Chalongphob and Pakorn Vichyanond. 2006. "Directions of East Asian Regional Financial Cooperation." Thailand Development Research Institute.

Sussangkarn, Chalongphob. 2010. "The Chiang Mai Multilateralization: Origin, Development and Outlook." ADBI Working Paper No.230. Asian Development Bank Institute.

Wang, Yunjong. 2004. "Financial Cooperation in East Asia." Background paper for the Fourth Asian Network of Economic Policy Research Conference (ANEPR IV), Tokyo, Japan, January 16-17, 2004.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นางสาวกุลยา ตันติเตมิท

ประวัติการศึกษา

- 2544 เศรษฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (PhD) สาขา International Economics and Finance
Brandeis University, USA
Major: International Finance and International Trade
Dissertation: Explaining Macroeconomic Fluctuations: the Case of Thailand
- 2541 เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (MS) – Brandeis University, USA
- 2539 เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (MA) – Boston University, USA
- 2536 เศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เหรียญทอง)

ประวัติการทำงาน

- ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (ก.ย. 56 – ปัจจุบัน)
- ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (มี.ค. 54 – ส.ค. 56)
- ผู้อำนวยการส่วนความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน สำนักนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (มี.ย. 52 – ก.พ. 54)
- หัวหน้าฝ่ายความร่วมมือด้านการคลัง ยุโรป – อเมริกา (ก.พ. 2551 – พ.ค. 2552)
- ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนเปิดเสรีการค้าทวิภาคีและพหุภาคี (ม.ค. 2549 – ม.ค. 2551)
- ทีมงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (เม.ย. 2550 – ม.ค. 2551)
- ฝึกงาน ณ ธนาคารโลก (World Bank) 3 เดือน (ก.ค. – ก.ย. 2548)
- เศรษฐกร สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาคและระหว่างประเทศ (ต.ค. 2546 – ธ.ค. 2548)
- เศรษฐกร ปฏิบัติราชการกับกรมสรรพสามิต (ต.ค. 2545 – ก.ย. 2546)
- เศรษฐกร สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาคและระหว่างประเทศ (ต.ค. 2544 – ก.ย. 2545)